

Pedagogická
fakulta
Faculty
of Education

Jihočeská univerzita
v Českých Budějovicích
University of South Bohemia
in České Budějovice

Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích
Pedagogická fakulta
Katedra biologie

Bakalářská práce

Výukový program o zvířatech v mateřské škole

Vypracovala: Iveta Otisková
Vedoucí práce: Mgr. Jan Petr, Ph.D.

České Budějovice 2016

Prohlášení

Prohlašuji, že svoji bakalářskou práci jsem vypracovala samostatně pouze s použitím pramenů a literatury uvedených v seznamu citované literatury.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své bakalářské práce, a to v nezkrácené podobě elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejích internetových stránkách, a to se zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce. Souhlasím dále s tím, aby toutéž elektronickou cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb. zveřejněny posudky školitele a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledku obhajoby kvalifikační práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé kvalifikační práce s databází kvalifikačních prací Theses.cz provozovanou Národním registrem vysokoškolských kvalifikačních prací a systémem na odhalování plagiátů.

V Českých Budějovicích dne 24. března 2016

Iveta Otisková

Poděkování

Děkuji svému školiteli Janu Petrovi za vedení mé bakalářské práce, za užitečné rady a také za pomoc při vyhodnocování dat. Dále bych chtěla poděkovat všem níže jmenovaným za pomoc s testováním dětí předškolního věku: Dana Farková, Naďa Formanová, Lenka Kučerová, Blažena Kloudová, Alena Hodáčová, Blanka Marečková, Jana Křivánková, Jarmila Bučková, Marie Petrová, Jaroslava Peřinová, Jaroslava Vacková, Jana Vlachová, Jitka Bednářová. Také bych tímto chtěla poděkovat všem dětem z mateřské školy U Skřítků, Seifertova 6, Jihlava a dětem z mateřské školy Na Podhoře, Polná. A na závěr bych chtěla poděkovat své rodině za psychickou podporu nejen během psaní bakalářské práce, ale i během celého studia.

Abstrakt

Iveta Otisková, Výukový program o zvířatech v mateřské škole.

České Budějovice: Pedagogická fakulta Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích, 2016, bakalářská práce.

Tato bakalářská práce reaguje na aktuální znalosti dětí předškolního věku a snaží se o jejich přiblížení k přírodě a živočichům. Práce obsahuje výukový vzdělávací program vyučovacího bloku ve školním roce, který zahrnuje získávání a osvojování si znalostí nejen o domácích a hospodářských zvířatech, ale i o jiných živočiších. Umožňuje dětem prohloubit znalosti v oblasti environmentální výchovy, osobní prožitek a zkušenosti se zvířaty. Po aplikování výukového vzdělávacího programu se výsledky dětí předškolního věku zlepšily oproti dětem, u kterých nebyl program aplikován.

Klíčová slova: environmentální výchova, prožitkové učení, volná hra, hračka

Abstract

Iveta Otisková, The education program about animals in kindergarten.

České Budějovice: Faculty of Education, University of South Bohemia in České Budějovice, 2016, bachelor thesis.

This bachelor thesis responds to the actual knowledge of preschool children and gives them insight into nature and animals. This thesis includes educational training program teaching block of the school year, which includes acquiring and accepting knowledge not only about domestic and farm animals, but also about other animals. It allows children to deepen their knowledge in the field of environmental education, personal experience and experience with animals. After applying the educational training program, the results of preschool children has improved in comparison with children without applying the program.

Keywords: environmental education, experiential learning, free play, toy

OBSAH

1. Úvod	1
2. LITERÁRNÍ PŘEHLED	3
2.1. Environmentální výchova v mateřské škole	3
2.2. Současný pohled autorů o znalostech živočichů	4
2.3. Volná hra	6
3. METODIKA	7
3.1. Místo realizování projektu	7
3.2. Postup a forma testování	7
4. VÝSLEDKY	9
4.1. Charakteristika vzdělávacího programu	9
4.1.1. Cíl programu	9
4.1.2. Vzdělávací kompetence (podle RVP PV)	9
4.1.3. Dílčí cíle (podle RVP PV)	9
4.1.4. Očekávané výstupy	10
4.2. Měsíční blok: Za zvířátky na statek	11
4.2.1. Můj kamarád	12
4.2.2. U babičky na dvorku	16
4.2.3. Kdo mi dává mléko	21
4.2.4. Za dědečkem do stáje	24
4.3. Měsíční blok: Kdopak bydlí v domečku?	28
4.3.1. Na návštěvě v lese	28
4.3.2. Prohlédneme si ZOO	35
4.3.3. Zvířátka se zatoulala	40
4.3.4. Už jsme našli domeček	43
5. DISKUZE	49
6. ZÁVĚR	52
7. LITERATURA	53
8. PŘÍLOHY	55

1. Úvod

Nejen příroda, ale i živočichové jsou důležití na naší planetě Zemi. Někteří nám přinášejí menší užitek, jiní větší. Pro člověka jsou důležití nejen jako potrava, ale i pro získávání různých produktů. Tato bakalářská práce je zaměřena na využití poznatků o domácích a hospodářských zvířatech ve prospěch dětí v mateřské škole. Cílem této práce je připravit vzdělávací nabídku, pomocí které seznámíme děti v předškolním věku s hospodářskými a domácími zvířaty, předáme jim nejen znalosti o těchto zvířatech, ale řekneme jim o užitečnosti zvířat pro osobní potřebu, pro celé lidstvo a průmysl. Během této bakalářské práce byla realizována vzdělávací nabídka vhodných metod, výchovných prostředků, vyučovacích forem a aktivit pro předškolní děti v mateřských školách. Program probíhal v rámci dvouměsíčního bloku v oblasti environmentální výchovy zaměřené na domácí a hospodářská zvířata.

Některé děti mají možnost se s domácími a hospodářskými zvířaty běžně setkat v domácím prostředí nebo s rodiči navštěvují různé farmy, jiné děti tuto možnost (běžně se setkat se zvířaty) nemají. Věříme, že poznatky a zážitky z raného dětství povedou děti předškolního věku k bližšímu vztahu nejen ke zvířatům, ale i k celé přírodě, která nás obklopuje. Děti se nejen naučí poznat domácí a hospodářská zvířata, ale také o nich získají mnoho znalostí a různých dovedností. Získávají schopnost empatie, lásky, opadnou zábrany ze strachu a naučí se toleranci vůči živočichům a porozumí jejich potřebám. Zjišťují, že zvíře není pouze věc, ale že je to živý tvor a je potřeba se k němu chovat s respektem a úctou. Naučí se, že takováto péče o živého tvora obnáší spoustu práce, čímž se také učí trpělivosti. Během programu se u dětí rozvíjí všechny smysly. Za pomoci pohádek rozpoznávají rozdíl mezi realitou a fikcí. Děti se sblíží se zvířaty a naučí se je chránit zvířata.

Klíčovým okamžikem se pro dítě stává hra, prožitek a dobrodružná výchova. Hru chápeme jako nejideálnější prostředek pro harmonický rozvoj osobnosti jedince, jak po stránce tělesné, tak i psychické. Hra je pro dítě velice důležitá, do hry promítá své osobní prožitky, nálady a znalosti. Pro rozvoj dětí jsou důležité volné hry, kdy mohou využít všechny své znalosti a rozvíjet v nich svoji fantazii.

Cíl práce, předpoklady:

Cílem výzkumu je, najít možnosti a místa, kde se mohou děti v mateřských školách seznámit s domácími a hospodářskými zvířaty. Zavést do školy dvouměsíční program, jehož cílem je seznámení dětí se zvířaty, poukázání na jejich užitečnost pro lidstvo a začlenění zvířat do běžného života dětí.

1. Zjistit znalosti dětí v mateřských školách o domácích a hospodářských zvířatech.
2. Vytvořit dvouměsíční program pro seznámení s domácími a hospodářskými zvířaty pro děti v mateřské škole.
3. Rozvíjet v mateřské škole environmentální výchovu a věnovat se převážně domácím a hospodářským zvířatům
4. Nalézt místa, kde se děti mohou setkat s domácími a hospodářskými zvířaty a zařadit tato místa do programu.
5. Po absolvování tohoto programu by měly děti v mateřských školách získat více znalostí a měl by se u nich projevit větší zájem o domácí a hospodářská zvířata.

2. LITERÁRNÍ PŘEHLED

2.1. Environmentální výchova v mateřské škole

Pojem environmentální výchova podle Leblové (2012) je výchova k odpovědnému vztahu k přírodě a pochopení její nenahraditelné ceny pro další život. Environmentální výchova má za úkol budovat v lidech schopnost estetických prožitků v souvislosti s přírodou, pozitivní vztah k přírodě, poznávání vztahů v přírodě a vlivu člověka na ni. Věnuje se tomu, aby člověk pečoval o přírodu.

Podle Hederera (1994) je výchova pro životní prostředí nejen pouhé předávání poznatků a vysvětlení např. co je to třídit odpad, ale musíme dospět k citovému prožívání bezprostředního vztahu k okolí. Pouze propojení citů a znalostí nám pomáhá zlepšit prostředí, ve kterém žijeme. Na prvním místě musíme výchovou povzbuzovat k jednání. Optimálním prostředím, kde začít, je rozmanitá zahrada. Doporučené metody, které uvádí Leblová (2012), se snaží o přesun co největší části výuky do terénu (venkovního prostředí). Děti by také měly být obklopeny v prostředí mateřské školy co nejvíce přírodním materiálem, aby se přiblížily přírodě.

Podle Cornella (2012) můžeme učení dělit do čtyř fází. První fází je probudit v dětech nadšení. V druhé fázi se musíme zaměřit na jejich pozornost. Ve třetí fázi musí dítě zažít přímý prožitek a v poslední fázi sdílí inspirace. Tyto fáze využívá nejen pro učení v přírodě, ale také pro vyučování dalších různých předmětů.

Děti by se měly zabývat nejen EVVO, ale také problematikou zdraví a zdravého životního stylu již v předškolním věku (Leblová 2012). Environmentální výchovu bychom měli vyučovat již v předškolním věku, protože děti mají velkou schopnost empatie. Nemají ještě vytvořený žebříček hodnot, a tak jsou ochotni slevit ze svého pohodlí. Dokážou se nadchnout pro dobrou věc a mohou to přenášet i na dospělé. Jelikož děti nemají ještě zažité špatné návyky, můžeme je snadno ovlivnit v jejich postoji k přírodě a vést je k tomu, aby pochopily, že všichni lidé jsou součástí přírody. Děti potřebují příležitost k samostatnému experimentování, střídání činností a dostatek času na probádání toho, co je právě zaujalo. Strejčková (Leblová 2012) říká, že u dětí předškolního věku se nejprve utváří autonomní svědomí či morálka, která se vyznačuje posuzováním situace a samostatností. V tomto období je velice důležité nechat děti zažít pozitivní hodnocení a akceptovat kolektiv, je to dobré pro budování

sebeúcty.

Environmentální výchovu v mateřské škole můžeme realizovat, i když nemáme nikde poblíž (v okolí školky) žádný les, louku, rybník, apod. Leblová (2012) říká, že záleží pouze na postoji pedagogů k dané problematice. Samozřejmě, že záleží na tom, kde se nacházíme. Protože každý nemá tu možnost mít kousek od pracoviště les. Kompenzovat to však můžeme už jen tříděním odpadu, šetřením jídlem, vodou a materiálem atd. Děti se nejvíce učí nápodobováním, proto by jim měl jít každý pedagog příkladem. Děti mohou být přiblíženy přírodě už jen tím, že mají ve třídě rostliny nebo drobné živočichy, o které se musí starat. Děti nemusí jezdit do lesa, stačí jim pouze zahrada, nebo strom někde na městě, který mohou pozorovat.

Samozřejmě musí být dodržována bezpečnostní opatření a pravidla při pobytu v přírodě (Leblová 2012). Především dbáme na vhodné oblečení, možné alergické reakce dětí na živočichy či rostliny, otravy jedovatými plody, úrazy, na jedovaté rostliny a živočichy.

2.2. Problematika se setkáváním s živočichy a vliv zvířat na člověka

Podle Kopecké (2005) mají děti dobré znalosti o domácích zvířatech, jelikož se s nimi běžně setkávají doma. Mají k nim dobrý vztah a umí se o ně starat. Už dítě v mateřské škole ví, co každé zvíře jí, pije, co potřebuje k životu a k jakému užitku nám jsou hospodářská zvířata. Podle autorky již předškolní děti rozeznávají smrt zvířat a prožívají smutek.

K jejímu názoru se také přiklání Felcmanová (2005), která tvrdí, že děti si vyberou mezi zvířetem a věcí raději zvíře. Její testování bylo prováděno s dětmi z mateřské školy a v první třídě základní školy. Dětem bylo dáno na výběr buď zvíře (pes, kočka) nebo věc/místo (panenka, bagr, mobil, pobyt na chatě). Děti z mateřské školy daly přednost kočce a pobytu na chatě než panence nebo hračce. U dětí ze základní školy naopak převládal pes a pobyt na chatě než nějaká věc. U obou dvou testovaných skupin bylo zajímavé zjištění, že by děti preferovaly mobilní telefon. V tomto testu mělo být dokázáno, že děti upřednostňují zvířata před věcmi.

Naopak se ve svém druhém výzkumu věnuje zvukům zvířat, kde bylo zjištěno, že děti poznají pouze minimum zvuků zvířat. Převážně to jsou zvuky domácích zvířat.

Zvuky lesních zvířat děti nerozpoznají. Tento test probíhal v Praze, kde děti nemají možnost se dostat do každodenního kontaktu s přírodou. Dospěla k názoru, že je tento stav kritický a mělo by se na tom do budoucna pracovat.

Toto tvrzení však ve svém článku vyvrací Korda (2005), který tvrdí, že děti neznají a nevědí, kde různá domácí, hospodářská a divoce žijící zvířata žijí. Program, který provedl s předškolními dětmi, jasně ukázal, že děti všechna zvířata zařazují do zoologické zahrady a ani po otázkách typu: kde žijí běžně, mu děti správně neodpoví. Při absolvování jeho testu zjistil, že pedagogové nenechají dětem dostatek času na přemýšlení. A také zjistil, že děti jsou mylně informovány nejen pedagogy, ale i rodiči a médií. Ve svém článku to popisuje jako „ZOO komplex“. Děti mají představu, že když jsou zvířata zavřená v kleci, tak jsou všechna stejně roztomilá, měkká a nejsou nebezpečná. Tím pádem mohou všechna zvířata bez problému hladit a krmit, protože se jim nemůže nic stát. Bohužel to není problém dětí, ale převážně rodičů a ostatních dospělých, kteří tento vzor ukazují dětem a podceňují nebezpečí při kontaktu se zvířaty. Děti předškolního věku se velice podivují nad zvířecím pachem a fekáliemi. Pociťují oboje za nelibé a nechtějí s ničím takovým přijít do kontaktu. Také při zmínce o tom, že maso, které většina dětí jí, je ze zvířat, vykazují děti velkou nelibost a odpor.

Zvířata mají příznivý vliv na člověka (Ocepek 2015). Mohou zlepšovat zdraví a pocit pohody. Záleží na vztahu, který si člověk ke zvířeti vybuduje. Starost o zvíře, přináší určitou zodpovědnost. Autor zastává názor, že dnešní společnost je ve velkém neklidu, který přináší stres pro jedince. Stres ovlivňuje zdraví jedince, pokud trvá nadměrně dlouho, vede k různým chorobám srdce. Tento stres-neklid můžeme zmírnit přítomností spřáteleného živočicha. Bylo zjištěno, že psi mají příznivý vliv na krevní tlak jedinců. Proto pokud se v domácím prostředí vyskytuje zvíře, jedinci (děti) jsou klidnější. Péče o domácí zvířata děti vychovává k zodpovědnosti. Záleží však také na druhu živočicha, nejlepší je živočich, který dá dítěti jasně najevo svoji nelibost při nepřiměřeném chování k němu. Podle autora je tímto zvířetem kočka. Příznivý vliv má také chov živočichů v mateřské škole, děti se učí odpovědnosti, empatii, zklidnění se, psychické podpoře, socializaci, zlepší svou motoriku, sledování přirozených životních procesů, pozorování, záznamů, propojování poznatků.

Ocepek (2015) ve své publikaci poukazuje na nynější situaci. Děti se dnes pohybují v uzavřených prostorách, namísto pohybu venku. Tak nemohou propojit

znalosti s reálnými situacemi. Největší vliv na děti mají jejich rodiče, kteří na děti přenášejí své předsudky a strach nejen z živočichů, ale také z přírody.

2.3. Volná hra

Podle autorek Caiatiová et al. (1995), převažuje v mateřských školách vzdělávání dětí „jako ve škole“. Autorky jsou toho názoru, že v útlém dětství by se mělo dítě rozvíjet převážně volnou hrou a pokusy. Volnou hrou získají vlastní samostatnost, větší zájem o různé věci a získají z těchto her své osobní zážitky. Také jsou toho názoru, že rodiče mají nudnou a monotónní práci a učitelky v mateřských školách touto metodou „jako ve škole“ učí děti nudě a monotónnosti. Podle autorek by se měl ve výchově stanovovat cíl, čeho chceme ve výchově dosáhnout. Vychovatel (učitel) by měl chtít vychovat dítě, aby bylo tvořivé, schopné mezilidských vztahů, které se orientují na skutečné hodnoty. Na dítě působí převážně prostředí. Pedagog by měl hlavně plánovat, jakou metodu k výuce si zvolí a jaký si stanoví cíl. Pokud chceme děti učit k prosociálním postojům, měli bychom se vyvarovat všem soutěživým hrám. Pedagog by měl ve třídě vytvářet prostor pro různé podmínky, čím by se děti mohly jednou v budoucnu stát. Volnou hrou se děti naučí nejvíce. Musí řešit reálné situace, konflikty, problémy (např. při stavbě komína z kostek – nesmí spadnout), musí se samostatně rozhodnout, zkouší pokusy, musí dodržovat pravidla, rozvíjí fantazii atd. Podle autorek bychom měli dát dětem prostor pro vyjádření jejich her a materiál (jakýkoliv).

Mišurcová et al. (1989) klade velký důraz na hru. Hra je významným prostředkem pro pedagogy. Ve hře může dítě projevit všechny své složky osobnosti. Hra je důležitá pro všestrannou a harmonickou výchovu.

3. METODIKA

3.1. Místo realizování projektu

Tento projekt byl realizován v Mateřské škole „U Skřítků“ v Jihlavě. Školka spadá pod příspěvkovou organizaci Mozaika, kde je v současném stavu 18 mateřských škol. Mateřská škola „U Skřítků“ se nachází poblíž centra Jihlavy. Je to čtyřtřídní budova s vlastní školní kuchyní. Okolo budovy se rozprostírá velká školní zahrada, která je rozdělena na čtyři části. Zahrada je vybavena:

- vyvýšenými truhlíky na pěstitelské práce
- kompost
- ovocné stromy
- travnaté plochy
- ptačí krmítka
- keřová zákoutí
- pískoviště, kameniště

V Jihlavě se nachází zoologická zahrada, kde jsou nejen exotická zvířata, ale také domácí a hospodářská. Pro základní a mateřské školy vytváří výukové programy v Centru environmentální výchovy PodpoVRCH. Zde nabízí výukové programy pro děti nejen o exotických zvířatech, ale také o domácích a hospodářských. Od mateřské školy se nachází ve vzdálenosti 2 km.

V Čížově, který je vzdálený od školy 9 km, se nachází rodinná farma s koňmi, kozami, prasaty, husami, slepicemi, psy, kočkami, ovce, atd.

3.2. Postup a forma testování

Pro děti byly vytvořeny tři typy pracovních listů, ve kterých mělo být zjištěno, jak znají domácí a hospodářská zvířata. Pro získávání dat byla použita metoda formou pre-testu, testu a post-testu. V první řadě byla určena kontrolní skupina a testovaná skupina. První skupina testovaných byla třída Rarášci v celkovém počtu 28 dětí a třída Trpaslíci v počtu 26 dětí. Ve třídě Trpaslíci, byl aplikován jiný vzdělávací program o domácích a hospodářských zvířatech. Druhou, kontrolní skupinou pro tento výzkum, se stala třída Permoníci s počtem 22 dětí a třída Hastrmánci s celkovým počtem 27 dětí. Všechny třídy jsou heterogenní, věk dětí je 3 – 7 let.

První fází se stal pre-test, kdy všechny třídy, dostaly tři pracovní listy, které během 14 dnů vypracovávaly s třídními učitelkami. Tento pracovní list dostaly děti pouze s instrukcemi pro jeho vyplnění, kde měly samy určit domácí a hospodářská zvířata. Vycházelo se ze znalostí, co si děti přinesly již z domova. Každému dítěti byl věnován individuální přístup.

Po této první fázi, přišel dvouměsíční program o domácích, hospodářských a divoce žijících zvířatech ve třídách Rarášci a Trpaslíci. Ve třídách Hastrmánci a Permoníci, probíhal běžný program mateřské školy. Po ukončení tohoto programu byly rozdány tytéž testy opět do všech čtyř tříd. Zopakovalo se individuální testování dětí, jak těch, u kterých probíhal program, tak i u těch, kde byl běžný program. Po tomto testování následovala měsíční pauza, kde během tohoto času probíhal jiný program, než o zvířatech.

Na závěr byl proveden po měsíční pauze poslední cyklus tří pracovních listů, tedy post-test, ale pouze ve třídách Rarášci a Trpaslíci, kde bylo zjištěno, zda si děti znalosti udržely. Jelikož paní učitelky z Permoníků a Hastrmánek nesouhlasily se třetím testováním dětí, v těchto dvou kontrolních skupinách nebyl proveden poslední cyklus pracovních listů. Pomocí jednocestné ANOVy byla otestována úspěšnost programu.

4. VÝSLEDKY

4.1. Charakteristika vzdělávacího programu

4.1.1. Cíl programu

Cílem programu je začlenit environmentální výchovu do běžného programu v mateřské škole. Rozšířit znalosti o hospodářských, domácích, divoce žijících a exotických zvířatech. Tento program byl zaměřen především na znalosti domácích a hospodářských zvířat. A okrajově se zaměřil na divoce žijící a exotická zvířata. Hlavním cílem programu bylo děti seznámit a naučit názvy domácích a hospodářských zvířat.

4.1.2. Vzdělávací kompetence (podle RVP PV)

- kompetence k učení
- kompetence k řešení problémů
- kompetence komunikativní
- kompetence sociální a personální
- kompetence činnostní a občanské

4.1.3. Dílčí cíle (podle RVP PV)

- uvědomění si vlastního těla
- rozvoj pohybových schopností v oblasti hrubé i jemné motoriky
- rozvoj a užívání všech smyslů
- rozvoj řečových schopností a jazykových dovedností receptivních (vnímání, naslouchání, porozumění) i produktivních (výslovnosti, vytváření pojmů, mluvního projevu, vyjadřování)
- rozvoj komunikativních dovedností
- osvojení si poznatků a dovedností verbálních i neverbálních (výtvarné, hudební, pohybové, dramatické)
- rozvoj představivosti a fantazie

- vytváření pozitivního vztahu k intelektuálním činnostem a k učení, podpora a rozvoj zájmu o učení
- vytváření základů pro práci s informacemi
- rozvoj schopnosti sebeovládání
- rozvoj poznatků, schopností a dovedností umožňujících pocity, získané dojmy a prožitky vyjádřit
- posilování prosociálního chování ve vztahu k ostatním lidem
- vytváření prosociálních postojů (rozvoj sociální citlivosti, tolerance, respektu, přizpůsobivosti apod.)
- poznávání pravidel společenského soužití a jejich spoluvytváření v rámci přirozeného sociokulturního prostředí
- rozvoj schopnosti žít ve společenství ostatních lidí (spolupracovat, spolupodílet se)
- seznamování se světem lidí, kultury a umění, osvojení si základních poznatků o prostředí, v němž dítě žije
- vytvoření základů aktivních postojů ke světu, k životu, pozitivních vztahů ke kultuře a umění, rozvoj dovedností umožňujících tyto vztahy a postoje vyjadřovat a projevovat
- seznamování s místem a prostředím, ve kterém dítě žije, a vytváření pozitivního vztahu k němu
- vytváření elementárního povědomí o širším přírodním, kulturním i technickém prostředí, o jejich rozmanitosti, vývoji a neustálých proměnách
- pochopení, že změny způsobené lidskou činností mohou prostředí chránit a zlepšovat, ale také poškozovat a ničit
- rozvoj úcty k životu ve všech jeho formách
- vytvoření povědomí o vlastní sounáležitosti se světem, s živou a neživou přírodou, lidmi, společnostmi, planetou Zemi

4.1.4. Očekávané výstupy

- dítě umí napodobit různá zvířata pohybem svého těla

- dítě rozliší zvuky zvířat
- dítě umí slovně popsat určité zvíře
- dítě umí namalovat/nakreslit zvíře
- dítě umí vyprávět souvislý text (pohádku)
- dítě má zájem se dozvídat nové poznatky o všech zvířatech
- dítě ví, jak se má chovat nejen ke svým vrstevníkům, ale také ke zvířatům a k přírodě
- dítě má zájem o přírodu a živočichy
- dítě zná pravidla společenského soužití a jejich spoluvytváření v rámci společenského sociokulturního prostředí
- dítě umí spolupracovat s ostatními vrstevníky
- dítě umí pracovat samostatně, ale i ve skupině vrstevníků
- dítě chrání přírodu a živočichy
- dítě zná prostředí, ve kterém se nachází a zná živočichy, které se v našem okolí vyskytují
- dítě má přehled o širším přírodním, kulturním i technickém prostředí
- dítě ví, že změny způsobené lidskou činností mohou prostředí chránit a zlepšovat, ale také poškozovat a ničit
- dítě má úctu k životu ve všech jeho formách
- dítě ví, jakou má sounáležitost se světem, s živou a neživou přírodou, lidmi, společnostmi, planetou Zemí

4.2. Měsíční blok: Za zvířátky na statek

Doba trvání integrovaného bloku: 4 týdny

Věková skupina dětí: 3 - 7 let

- Týdenní bloky:**
- 1. týden – Můj kamarád**
  - 2. týden – U babičky na dvorku**
  - 3. týden – Kdo mi dává mléko**
  - 4. týden – Za dědečkem do stáje**

Cíl integrovaného bloku: Cílem tohoto integrovaného bloku je děti seznámit a osvojit si znalosti o domácích a hospodářských zvířatech (samci, samici a mláďeti):

pes – fena - štěně

kocour – kočka - kotě

kohout – slepice – kuře

krocán – krůta – krůtě

houser – husa – house

beran – ovce – jehně

kozel – koza – kůzle

vůl/býk – kráva – tele

prase – svině – sele

kůň – klisna - hříbě

Co tato zvířata potřebují k životu (jak se živí), kde je nejčastěji nalezneme. Jejich užitečnost pro člověka. Jaké produkty nám poskytují a co vše se z nich dá vyrobit. Kde nalezneme jejich produkty a kde nalezneme tato zvířata.

- Kino Dukla – divadelní pohádka „O neposlušných kůzlátkách“

4.2.1. Můj kamarád

Cíle:

- seznámit děti s domácími zvířaty (pes, kočka)
- osvojit si znalosti o samci, samici, mláďeti
- vžít se do role psa a kočky

Očekávané výstupy:

- dítě zná prostředí, ve kterém se tato zvířata nacházejí
- dítě pozná psa a kočku
- dítě umí pojmenovat samce, samici, mláďě (pes – fena – štěně; kocour – kočka – kotě)
- dítě ví, čím se tato zvířata živí a k čemu jsou užitečná člověku

Pomůcky:

- fotografie (obrázky) psa, kočky (celé rodiny)
- fotografie s obrázky potravin, co tato zvířata mohou žrát
- básně, písně o kočkách a psech
- VV - čtvrtky, temperové barvy, štětce, pastely, voskovky, pastelky, prstové barvy, vodové barvy

Týdenní celek: První týden se seznámíme s domácími zvířaty. Se zvířaty, se kterými se děti běžně a nejčastěji setkají doma. Těmi jsou kočka a pes. Seznámíme se s označujícími názvy pro jejich pohlaví: pes – fena – štěně; kocour – kočka – kotě. Pro jejich lepší zapamatování a naučení jsme si celý týden hráli na tato zvířata.

Pondělí: V pondělí si společně utvoříme komunitní kruh, kde si budeme povídat o kamarádech. Máme nejen kamarády ve školce, ale že může být naším kamarádem také pes nebo kočka. Poté se zeptáme, kdo z dětí má psa nebo kočku. Budeme si povídat o tom, jak vypadají a mezi sebou je budeme porovnávat. Budeme mít obrázky různých plemen psů a koček a společně si některé ukážeme a najdeme v nich ty naše kamarády. Aby se děti zaktivizovaly, předvedeme si, jak takový pes nebo kočka vypadá (cviky). U těchto cviků si provedeme logopedickou prevenci (zvuky těchto zvířat).

Úterý: V úterý děti motivujeme pohádkou „O pejskovi a kočičce“ (Čapek 1987). Zde si přečteme pohádku „Jak vařili dort“. Poté děti dostanou otázky: Žerou dort pes a kočka? Co vlastně žerou? Může se říkat, že zvířata žerou? S dětmi si „upečeme“ takový dort. Na jedné velké hromádce budou suroviny, které tato zvířata žerou, ale také, které nežerou. V jednom rohu třídy bude obrázek psa – děti budou mít za úkol z jedné velké hromady najít, co asi takový pes podle nich žere. Ve druhém rohu třídy bude obrázek kočky a ve třetím rohu obrázek člověka. Zde budou mít také za úkol vybrat, co žere kočka a co jí člověk. Na závěr si tyto informace ujasníme a společně zkontrolujeme.

Středa: Ve středu si s dětmi zahrajeme na psa a kočku. Hra „Kočičí ocásky“

(příloha č. 4). Zacvičíme si s pejskem a kočičkou. Nejprve si zopakujeme, kolik mají nohou, ocasů, uší, tlapek, očí, drápků, atd. Kdo z nich je větší × menší. Že i kočka může být větší než pes, např. čivava je menší než kočka. U tohoto cvičení si budeme hrát s počty, např. když bolí psa noha, na kolika nohou stojí. Po cvičení si odpočineme – kočka ráda odpočívá ve svém pelíšku stočená do klubíčka atd. Na závěr dáme dětem hádanky o psech a kočkách.

Čtvrtek: Ve čtvrtek si vyrobíme psy a kočky na koberci z různých přírodních materiálů, jako jsou kamínky, klacíky, šišky, atd. V malých skupinách se děti domluví a postaví si buď psa, nebo kočku. Poté si s dětmi zhodnotíme svá díla a dětem dáme otázku: Kdo nám chybí u psa? Kdo nám chybí u kočky? Děti by měly přijít na to, že u psa chybí fena a štěně a u kočky kocour a kotě. Proto si je ještě z přírodního materiálu k nim dostavíme. Na závěr si k našim vystaveným fotografiím doplníme fenu, štěně, kocoura a kočku. Na zahradě mohou děti pokračovat ve stavění zvířat, nebo jejich domečků, které jim lidé staví (land art).

Pátek: V pátek si s dětmi už pouze zopakujeme, co jsme se naučily. Že k psovi patří fena a štěně a ke kočce kocour a kotě. Děti si mohou vybrat, které zvíře se jim více líbí, a namalují si ho. Děti mají možnost si vybrat velikost výkresu a barvy, kterými budou malovat.

Při každé činnosti dbáme na bezpečí a hygienické návyky. Děti je vhodné stále motivovat a chválit. Při každé možné chvíli si s dětmi zpíváme a říkáme básničky. Děti využívají své poznatky ve volných dopoledních hrách.

Motivace: Děti motivujeme pohádkou z knížky „O pejskovi a kočičce“ (Čapek 1987)

Předčtenářská gramotnost: Rozhovory s kamarádem, zda má doma někdo kočku nebo psa. Děti mezi sebou povedou dialog. Při společné činnosti popíší, jak vypadá jejich pes nebo kočka. Děti dostanou hádanky na psa a kočku (příloha č. 2).

Předmatická (finanční) gramotnost: Počítání, kolik má pes a kočka nohou, kolik

jich mají dohromady, zvlášť. Když je bude jedna noha bolet, kolik jich bude, atd.? Kolik má pes/kočka ocasů, uší, tlapek, očí, drápků, atd. Kdo je větší × menší. Přiřazování obrázků, které k sobě patří: pes – fena – štěně; kocour – kočka – kotě.

Environmentální činnosti: sestavování z kamínků psa a kočky, hry s přírodninami – land art na zahradě. Co má na sobě pes/kočka (kožich). Děti mají za úkol postavit psovi a kočce domeček, kde by mohli bydlet z různého přírodního materiálu na zahradě.

Logopedická prevence, grafomotorika: Říkadla s pohybem na kočku a psa. Procvičování hybnosti jazyka, gymnastika mluvidel (či, či, či; haf; vrrr; mňau).

Tělesné a pohybové činnosti: Zdravotní cviky na protažení těla s motivací na psa a kočku, cviky: 2, 12, 13, 14, 28, 29, 31, 32, 36 (příloha č. 5).

Hudební a hudebně pohybové činnosti: „Náš kocourek zlámal botu, Kočka leze dírou, Malé kotě, Skákal pes, Narodilo se štěně“ (příloha č. 3).

Výtvarné a pracovní činnosti: Namaluj si svého pejska a kočičku. Děti si na konci týdne namalují pejska nebo kočičku. Mohou si vybrat, čím budou malovat: vodové barvy, temperové barvy, prstové barvy, uhel, pastely, pastelky, voskovky. Také si mohou vybrat, na jak velký formát budou kreslit či malovat. Výtvary, které vzniknou, si vyvěsíme po třídě, abychom si lépe zapamatovali a mohli si zopakovat následující týden psa – fenu – štěně; kocoura – kočku – kotě.

Multikulturní činnosti: Poznávání různých plemen psů a koček. S dětmi si najdeme obrázky různých plemen psů a koček, aby věděly, že neexistuje pouze jen jedno plemeno.

Prosociální činnosti: Komunitní kruh – mám svého kamaráda kočku nebo psa? Jak se jmenuje, co mám na něm rád. Vytvoříme si skupiny po třech, kde se děti domluví, zda budou psi nebo kočky a utvoří ve skupině samce, samici a mládě. Ostatní děti budou hádat, co jsou za zvířata. Námětové hry na psy a kočky.

Prevence sociálně patologických jevů: S dětmi musíme při všech činnostech dodržovat dohodnutá pravidla ve třídě a dodržovat bezpečnost dětí.

Pobyt venku: Podle počasí si děti mohou námětové hry na kočku a na psa přesunout ven. Z přírodnin na zahradě si mohou sestavit psa a kočku. Rušné hry (honičky) si přesuneme na zahradu kvůli bezpečnosti. Ve třídě by děti mohly narazit na roh skříně apod.

4.2.2. U babičky na dvorku

Cíle:

- seznámení dětí s hospodářskými zvířaty (kohout, krocán, houser)
- osvojit si znalosti o samci, samici, mláděti
- vžít se do role kohouta, slepice, kuřete, krocana, krůty, krůtěte, housera, husy, housete

Očekávané výstupy:

- dítě zná prostředí, ve kterém se tato zvířata nacházejí
- dítě pozná kohouta, krocana, housera
- dítě umí pojmenovat samce, samici, mládě (kohout – slepice – kuře; krocán – krůta – krůtě; houser – husa - house)
- dítě ví, čím se tato zvířata živí a k čemu jsou užitečná člověku

Pomůcky:

- fotografie (obrázky) kohouta, krocana, housera (celé rodiny)
- fotografie s obrázky potravin, které tyto ptáky zobou
- potrava pro tyto hospodářská zvířata
- masky
- VV – čtvrtky, nůžky, vlna, čtvrtky, korálky, peří, štětce, temperové barvy, šablona husy

Týdenní celek: Druhý týden se seznámíme s hospodářskými zvířaty. Se zvířaty, se kterými se děti mohou ještě setkat na vesnicích u babiček a dědečků na dvorku. Těmi jsou kohout, krocán a houser. Seznámíme se s jejich označujícími názvy pro jejich pohlaví: kohout – slepice – kuře; krocán – krůta – krůtě; houser – husa – house. Pro jejich lepší zapamatování a naučení jsme si celý týden hráli na tyto ptáky.

Pondělí: S dětmi si v pondělí na začátku v rychlosti zopakujeme samce, samici a mládě od psa a kočky a poté děti motivujeme na ptáky na dvorku pohádkou o Kohoutkovi a slepičce (Němcová 2013). V pohádce se dětí zeptáme, za kým šla slepička poprvé, kdo byl druhý,... posloupnost. Kdo byl první × poslední. Položíme jim prosociální otázky, jako: bylo dobré, že si pomáhali? Jak to chodí v životě? Také nechce nikdo nic zadarmo, pouze příroda je tu pro všechny. Jak bychom se měli chovat k přírodě, když nám pomáhá a nic za to nechce? Co by se stalo, kdyby slepičce nikdo nepomohl? S dětmi si zdramatizujeme pohádku. A na závěr vedeme dialog, zda má někdo slepice a kohouty doma na dvorku.

Úterý: V úterý si s dětmi řekneme ještě jednu pohádku Kuřátko a obilí (Hrubín 2006). Zde si s dětmi ukážeme obilí, oves, ječmen, pšenici, žito. Tím navážeme, kdo ještě zobe toto obilí? Přejdeme na krocana a housera. S dětmi si ukážeme obrázky těchto ptáků a přiřadíme k sobě samce, samice a mláďata. Na závěr si je všechny ještě zamícháme a společně si je správně přiřadíme.

Středa: V dopolední činnosti si s dětmi vyrobíme kuřátko (viz obrázek č. 1). Ve středu si zahrajeme na kohouty, slepice, kuřata, krocany, krůty, krůtata, housery, husy a housata. Při předvádění jednotlivých ptáků si předvedeme jejich zvuky. Procvičíme si přitom počty, malý × velký, mladý × starý, časovou posloupnost (př. vejce – kuře – slepice). Písničky s pohybem: „Hra na vajíčka“ a „na Kuřátko“ (příloha č. 3).

Obr. 1: Vyrobená kuřátka (foto autorka).

Čtvrtek: Ve čtvrtek dáme každému dítěti smíchané kartičky s obrázky samce, samice a mláděte od kohouta, krocana a housera a budou mít za úkol je poskládat k sobě. Doprostřed místnosti dostanou obrázky s různým jídlem (nejen obilniny, hmyz, zelenina a ovoce, ale také maso, sladkosti, atd.). Děti budou mít za úkol najít, čím nakrmíme tyto ptáky. Na závěr si s dětmi vyrobíme hnízdo z klacíků a do hnízda posadíme slepici a kuřátka, která jsme vytvořili předešlý den.

Pátek: V pátek si děti v dopolední činnosti vyrobí husu (viz obrázek č. 2). Ve společné části si zopakujeme, co jsme se za celý týden naučili a zazpíváme si nějaké písničky. Zahrajeme si hry: „Všechno lítá, co peří má“ a „na Peška“ s pomlázkou (příloha č. 4), jelikož se blíží Velikonoce. Místo říkanky chodí pešek okolo, budou děti říkat velikonoční koledu (příloha č. 2).

Obr. 2: Vyrobená husa (foto autorka).

Při každé činnosti dbáme na bezpečí a hygienické návyky. Děti je vhodné stále motivovat a chválit. Při každé možné chvíli si s dětmi zpíváme a říkáme básničky. Děti využívají své poznatky ve volných dopoledních hrách.

Motivace: Děti motivujeme pohádkou O kohoutkovi a slepičce (Němcová 2013).

Předčtenářská gramotnost: Rozhovory s kamarádem, zda má doma někdo kohouta, krocana nebo housera. Děti mezi sebou povedou dialog. Při společné činnosti popíší, jak vypadá (pokud je již viděly) kohout, krocán, houser. Děti dostanou hádanky na kohouta, slepici a kuře (příloha č. 2).

Předmatická (finanční) gramotnost: Počítání, kolik má kohout, krocán a houser nohou, kolik jich mají dohromady, zvlášť. Když je bude jedna noha bolet, kolik jich bude,...? Kolik má kohout/ krocán/ houser nohou, křídel, zobáků, očí,... Kdo je větší × menší. Přiřazování obrázků, které k sobě patří: kohout – slepice – kuře; krocán – krůta – krůtě; houser – husa – house.

Environmentální činnosti: sestavování z kamínek kohouta, krocana, housera, hry

s přírodninami – land art na zahradě. Co má na sobě kohout/ krocán/ houser (peří). Co se vyrábí z peří, k čemu nám jsou užiteční tyto ptáci. Čím se živí tyto ptáci? Kohout (zrní, zelenina, ovoce, žížaly, slimáci, hmyz), krocán (hmyz, pavouci, bezobratlí živočichové, bobule, semena, spadlé plody, zelené části rostlin), houser (tráva, semena trav, kořínky rostlin, obilí – pšenice, oves, ječmen, kukuřice; zelí, salát, jablka a namočené suché pečivo).

Logopedická prevence, grafomotorika: Říkadla s pohybem na kohouta a housera. Procvičování hybnosti jazyka, gymnastika mluvidel (kokoko, kykyryký, píp píp, hudry hudry).

Tělesné a pohybové činnosti: Zdravotní cviky na protažení těla s motivací na kohouta, krocana a housera: 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 15, 16, 22, 23, 33, 34 (příloha č. 5).

Hudební a hudebně pohybové činnosti: Slepíčka, Slepíčí taneček, Slepíčko má, Hra na vajíčka, Slepíčka naříká, Prší, Na kuřátko, Když jsem husy pásala, Maličká su, (příloha č. 3).

Výtvarné a pracovní činnosti: Děti si vyrobí kuřátko z vlny (viz obrázek č. 1). Také si vyrobí husu, na kterou nalepí peří (viz obrázek č. 2).

Multikulturní činnosti: S dětmi si pro zajímavost ukážeme různé druhy těchto ptáků. Aby děti věděly, že nejsou pouze např. všechny slepice stejné, ale že jsou různé druhy těchto ptáků.

Prosociální činnosti: Motivace veršovanou pohádkou Kuřátko a obilí (Hrubín 2006). Je správné pomáhat druhým lidem? Je správné si pomáhat mezi sebou? Jak se máme k sobě chovat? Když spolu dva kohouti bojují o slepici, je to správné? Máme mezi sebou bojovat? Děti dostanou otázky, na které budeme hledat společné odpovědi.

Prevence sociálně patologických jevů: S dětmi musíme při všech činnostech dodržovat dohodnutá pravidla ve třídě a dodržovat bezpečnost dětí.

Pobyt venku: Z přírodnin na zahradě si mohou sestavit kohouta, krocana a housera. Rušné hry (honičky) si přesuneme na zahradu kvůli bezpečnosti. Ve třídě by děti mohly narazit na roh skříně apod.

4.2.3. Kdo mi dává mléko

Cíle:

- seznámení dětí s hospodářskými zvířaty (beran – ovce – jehně; kozel – koza – kůzle; vůl/býk – kráva – tele)
- osvojit si znalosti o samci, samici, mláděti
- vžít se do role berana, ovce, jehněte, kozla, kozy, kůzlete, vola/býka, krávy, telete

Očekávané výstupy:

- dítě zná prostředí, ve kterém se tato zvířata nacházejí
- dítě pozná berana, kozla, vola/býka
- dítě umí pojmenovat samce, samici, mládě (beran – ovce – jehně; kozel – koza – kůzle; vůl/býk – kráva – tele)
- dítě ví, čím se tato zvířata živí a k čemu jsou užitečná člověku

Pomůcky:

- fotografie (obrázky) berana, kozla, vola/býka (celé rodiny)
- fotografie s obrázky potravin, které tato hospodářská zvířata žerou
- potrava pro tyto hospodářská zvířata
- VV – čtvrtka, lepidlo, tenký papír, temperové barvy, vlna

Týdenní celek: Třetí týden se seznámíme s hospodářskými zvířaty. Se zvířaty, se kterými se děti nemohou již běžně setkat, pouze menšina dětí se s nimi setká u babiček a dědečků na statku. Těmi jsou beran, kozel, vůl/býk. Seznámíme se s jejich označujícími názvy pro jejich pohlaví: beran – ovce – jehně; kozel – koza – kůzle;

vůl/býk – kráva – tele. Pro jejich lepší zapamatování a naučení jsme si celý týden hráli na tato zvířata.

Pondělí: V pondělí si s dětmi budeme povídat o Velikonocích. Že se rodí nová mláďata a těmi jsou jehňátka, kůzlátka, telátka. Ke komu patří tato mláďata? S dětmi si ukážeme obrázky samice, samce a mláděte berana, kozla a býka. Společně si vysvětlíme, že lidé na Velikonoce pečou místo živých beránků, beránky z piškotu. Dříve se živí beránci obětovali a pekli se na Velikonoce. S dětmi povedeme na toto téma společný dialog, jaké jsou tradice na Velikonoce. Popíšeme si, jak beran, kozel a býk vypadají. Na závěr si zazpíváme písničku: „Pásla ovečky“ (příloha č. 3). A zahrajeme si hru „Honění oveček“ (příloha č. 4).

Úterý: V úterý jdeme s dětmi do kina Dukla, kde je divadelní představení s pohádkou O neposlušných kůzlátkách. Divadlo trvá 45 minut. Cesta do kina trvá chůzí cca 20 minut. Před návštěvou divadla musí být děti poučeny o chůzi po chodníku, o přecházení silnice a o chování v divadle. Musí být zajištěna bezpečnost. Všechny děti musí mít reflexní vesty a učitelka reflexní pásku na ruce a terčík pro zastavování aut. Děti jsou poučeny, že předškolní děti si vezmou za ruku mladší dítě. V divadle musí mít na očích stále svoji učitelku.

Středa: Ve středu si s dětmi rozebereme pohádku, kterou jsme viděli předešlý den. Zde si řekneme, co je dobro × zlo, zachovala se kůzlátka správně? Máme důvěřovat všem lidem nebo zvířatům? Mohou nám zvířata ublížit nebo jsou vždy hodná? Řekneme si básničku „Kozá nešla na zmrzlinu“ (příloha č. 2). Tím navážeme, co koza žere, žere to stejné ovce? A co býk? Opět si s dětmi uděláme tři stanoviště, kde budou tato zvířata a děti budou muset vybrat z hromady obrázků s jídlem, co tato zvířata žerou.

Čtvrtek: Ve čtvrtek si s dětmi zacvičíme, využijeme k motivaci zvířata. U cvičení si procvičíme gymnastiku mluvidel a zvuky zvířat. Při cvičení si procvičíme počítání. Zazpíváme si písničku: „Když jsem já sloužil“ (příloha č. 3). S dětmi se naučíme posloupnost první × poslední. Kolik je v písni zvířat? Jaká tam jsou? Kvůli bezpečnosti si s dětmi zahrajeme hru „Tele na nová vrata“ venku (příloha č. 4).

Pátek: V pátek si s dětmi zopakujeme všechna zvířata, co jsme se doposud naučili. Děti budou mít pomíchané kartičky s obrázky ve čtyřech skupinách. V té skupině se musí domluvit, kdo ke komu patří (samec, samice, mládě) a co kdo žere. Poté si to společně zkontrolujeme. A řekneme si, kde všude můžeme tato zvířata najít a k čemu nám jsou užitečná.

Při každé činnosti dbáme na bezpečí a hygienické návyky. Děti je vhodné stále motivovat a chválit. Při každé možné chvíli si s dětmi zpíváme a říkáme básničky. Děti využívají své poznatky ve volných dopoledních hrách.

Motivace: Děti motivujeme pohádkou O neposlušných kůzlátkách (Grimm 2012).

Předčtenářská gramotnost: Rozhovory s kamarádem, zda má doma někdo berana, kozla nebo býka/vola. Děti mezi sebou povedou dialog. Při společné činnosti popíší, jak vypadá (pokud je již viděly) beran, kozel, býk/vůl.

Předmatická (finanční) gramotnost: Počítání, kolik má beran, kozel a býk/vůl nohou, kolik jich mají dohromady, zvlášť. Když je bude jedna noha bolet, kolik jich bude,...? Kolik má beran/kozel/býk/vůl nohou, rohů, očí, kopyt, atd. Kdo je větší × menší. Přiřazování obrázků, které k sobě patří: beran – ovce – jehně; kozel – koza – kůzle; býk/vůl – kráva – tele.

Environmentální činnosti: K čemu nám jsou užitečná tato zvířata? Co se vyrábí z mléka, které nám dávají? Co se vyrábí z vlny, kůže? Čím se živí tato zvířata?

Logopedická prevence, grafomotorika: Procvičování hybnosti jazyka, gymnastika mluvidel (bé, mé, bū).

Tělesné a pohybové činnosti: Zdravotní cviky na protažení těla s motivací na berana, kozla a býka: 12, 13, 14, 24, 25, 26, 28,29, 31, 32, (příloha č. 5).

Hudební a hudebně pohybové činnosti: Když jsem já sloužil, Pásla ovečky, Šel Janeček na kopeček, Běžela ovečka, Ovčáci, čtveráci (příloha č. 3).

Výtvarné a pracovní činnosti: Děti si vyrobí ovečku. Na šablonu ovečky natočí proužky papíru, které přilepí na ovečku. Pozadí vymalují vodovými barvami.

Multikulturní činnosti: Kde tato zvířata můžeme najít. Jsou i jinde ve světě? Jak vypadají v jiných zemích, liší se něčím? S dětmi seznámíme pouze okrajově, spíše jako zajímavost. Např. že se ve Španělsku pořádají býčí zápasy a v Indii je kráva posvátná. S dětmi si najdeme na mapě tato místa.

Prosociální činnosti: Děti motivujeme pohádkou O neposlušných kůzlátkách (Grimm 2012). Na této pohádce si předvedeme, co je dobro × zlo, zda se kůzlátka zachovala správně. Máme důvěřovat cizím lidem (bezpečnost)? Jak se zachováme, když nám hrozí nebezpečí? Mohou nás ohrozit nějak zvířata?

Prevence sociálně patologických jevů: S dětmi musíme při všech činnostech dodržovat dohodnutá pravidla ve třídě a dodržovat bezpečnost dětí.

Pobyt venku: Rušné hry (honičky) si přesuneme na zahradu kvůli bezpečnosti. Ve třídě by děti mohly narazit na roh skříně apod.

4.2.4. Za dědečkem do stáje

Cíle:

- seznámení dětí s hospodářskými zvířaty (kůň – klisna – hříbě; prase – svině - selet)
- osvojit si znalosti o samci, samici, mláděti
- vžít se do role koně, klisny, hříběte, prasete, svině, selete

Očekávané výstupy:

- dítě zná prostředí, ve kterém se tato zvířata nacházejí

- dítě pozná koně, prase
- dítě umí pojmenovat samce, samici, mládě (kůň – klisna – hříbě; prase – svině – sele)
- dítě ví, čím se tato zvířata živí a k čemu jsou užitečná člověku

Pomůcky:

- fotografie (obrázky) koně, prasete (celé rodiny)
- fotografie s obrázky potravin, které tato hospodářská zvířata žerou
- potrava pro tyto hospodářská zvířata
- VV – čtvrtka, nůžky, vlna, šablona koně, děrovačka, vodové barvy, štětce

Týdenní celek: Čtvrtý týden se seznámíme s hospodářskými zvířaty. Se zvířaty, se kterými se děti mohou setkat buď na nějaké louce (kůň) nebo statku, v zoologické zahradě. Doma se s koňmi setká pouze menšina dětí. S prasaty se již běžně děti nesetkávají, pouze u babiček a dědečků na statku. Těmi jsou kůň, prase. Seznámíme se s jejich označujícími názvy pro jejich pohlaví: kůň – klisna – hříbě; prase – svině – sele. Pro jejich lepší zapamatování a naučení jsme si celý týden hráli na tato zvířata.

Pondělí: Děti motivujeme pohádkou O třech malých prasátkách a dále budeme pohádku rozebírat. Zahrajeme si společně tuto pohádku. Protože je hodně dětí a všechny chtějí hrát, budou někteří dělat domečky. Na závěr si s dětmi řekneme, jak se jmenuje samice, samec a mládě od prasete a ukážeme si obrázky.

Úterý: V úterý si řekneme, kde žijí prasata a jestli je někdo chová doma. Co takové prase žere. Ukážeme si obrázky potravin a děti najdou pro prase vhodné potraviny. Dále si řekneme, k čemu je nám takové prase užitečné a proč je lidé chovají. Zeptám se dětí, zda má někdo doma prase.

Středa: Ve středu navážeme na chov prasat doma a zeptáme se, zda má ještě někdo doma koně. K čemu lidem slouží koně a jak se využívali dříve (převážně k práci v lese, na poli,...) a jak se využívají dnes (závodní koně, pouze na rekreaci a koníčky).

Zahrajeme si hru „Dostihy“ (příloha č. 4). Zahrajeme si na koně, zaržáme jako kůň, budeme klusat a řehtat.

Čtvrtek: Ve čtvrtek si vyrobíme koně z papíru a poté si zazpíváme písničku: Já mám koně. Touto písničkou jsou děti namotivované na obrázky s potravinami, rostlinami, co koně žerou. Děti už spousty potravin, rostlin znají a proto je již umí sami pojmenovat. Opět dostanou zamíchané obrázky s jídlem a mají je přiřadit ke koni. Na závěr si utvoříme a pojmenujeme koně – klisnu – hříbě.

Pátek: V pátek si zopakujeme vše, co již o koních a prasatech víme. Zahrajeme si, že jedeme k babičce a dědečkovi na návštěvu na statek a co všechno můžeme na jejich statku najít. Třída se promění na statek a děti se stanou různými zvířaty. Učitelka se stane babičkou, která provází a ukazuje (ptá se děti) vnoučatům, jaká mají zvířata na statku. Na závěr si s dětmi zahrajeme hru „Živé pexeso“ (příloha č. 4).

Při každé činnosti dbáme na bezpečí a hygienické návyky. Děti je vhodné stále motivovat a chválit. Při každé možné chvíli si s dětmi zpíváme a říkáme básničky. Děti využívají své poznatky ve volných dopoledních hrách.

Motivace: Děti motivujeme pohádkou O třech malých prasátkách.

Předčtenářská gramotnost: Rozhovory s kamarádem, zda má doma někdo koně nebo prase. Děti mezi sebou povedou dialog. Při společné činnosti popíší, jak vypadá (pokud je již viděly) kůň a prase.

Předmatická (finanční) gramotnost: Počítání, kolik má kůň a prase nohou, kolik jich mají dohromady, zvlášť. Když je bude jedna noha bolet, kolik jich bude,...? Kolik má kůň/prase nohou, očí, kopyt... Kdo je větší × menší. Přiřazování obrázků, které k sobě patří: kůň – klisna – hříbě; prase – svině – sele.

Environmentální činnosti: K čemu nám jsou užitečná tato zvířata? Čím se živí tato zvířata? Kde se s nimi setkáme?

Logopedická prevence, grafomotorika: Procvičování hybnosti jazyka (klus koně), gymnastika mluvidel (ihaha, chrochro, kvík, frrrk).

Tělesné a pohybové činnosti: Zdravotní cviky na protažení těla s motivací na koně a prase: 12, 13, 14, 16, 21, 24, 28, 29, 31, 32, 34, 36 (příloha č. 5).

Hudební a hudebně pohybové činnosti: Když jsem já sloužil; Jede, jede poštovský panáček, Halí, belí (příloha č. 3).

Výtvarné a pracovní činnosti: Děti si vytvoří koně. Vystříhnou si šablonu koně a vybarví si ji. Učitelka jim děrovačkou udělá díry na hřívu. Poté si děti na místo hřívu a ocasu uvážou vlnu, tím si procvičí jemnou motoriku.

Multikulturní činnosti: S dětmi si pro zajímavost ukážeme různá plemena koní. Aby děti věděly, že nejsou všechny koně stejné, ale že jsou různá plemena těchto zvířat. Také si s dětmi porovnáme prase domácí, prase divoké a čínské prase. A řekneme si, kde se vyskytují.

Prosociální činnosti: Děti motivujeme pohádkou O třech malých prasátkách. Poté budeme společně rozebírat chování všech prasátek, zda bylo správné, že si pomohla. Jak to budeme praktikovat v reálném životě? Budeme pomáhat svým kamarádům? Jak bychom jim mohli pomoci. Potřebují naši pomoc i zvířata? A jak jim můžeme pomoci?

Prevence sociálně patologických jevů: S dětmi musíme při všech činnostech dodržovat dohodnutá pravidla ve třídě a dodržovat bezpečnost dětí.

Pobyt venku: Rušné hry (honičky) si přesuneme na zahradu kvůli bezpečnosti. Ve třídě by děti mohly narazit na roh skříně apod.

4.3. Měsíční blok: Kdopak bydlí v domečku?

Doba trvání integrovaného bloku: 4 týdny

Věková skupina dětí: 3 – 7 let

- Týdenní bloky:**
- 1. týden – Na návštěvě v lese**
  - 2. týden – Prohlédneme si ZOO**
  - 3. týden – Zvířátka se zatoulala**
  - 4. týden – Už jsme našli domeček?**

Cíl integrovaného bloku: Cílem tohoto integrovaného bloku je děti seznámit se základními znalostmi o divoce žijících a exotických zvířatech. Začlenit a osvojit si znalosti o tom, v jakém prostředí které zvíře žije.

- návštěva jihlavské zoologické zahrady se vzdělávacím programem Hrátky se zvířátky.
- Městská knihovna v Jihlavě s programem pro děti O Rumcajsovi.
- Výlet do lesa s výukovým programem v Balinách u Velkého Meziříčí
- Výlet na Křemešník (u Nového Rychnova) ke kouzelné studánce pro zvířátka

4.3.1. Na návštěvě v lese

Cíle:

- seznámit děti s nejnámějšími zvířaty, které žijí v lese (srna, jelen, liška, divoké prase, sova, vlk)
- znát rozdíl mezi divoce žijícím zvířetem a hospodářským zvířetem
- seznámit děti, jak a čím se živý divoce žijící zvířata
- seznámit děti s funkcí živočichů v přírodě a jejich významem pro svět

Očekávané výstupy:

- dítě pozná některá divoce žijící zvířata
- dítě rozezná některá divoce žijící zvířata od hospodářských zvířat (zajíc × králík; prase divoké × prase domácí)
- dítě ví, jak se živí divoce žijící zvířata

Pomůcky:

- fotografie (obrázky) divoce žijících zvířat
- fotografie s obrázky potravin, které tato zvířata žerou
- mechy, větvičky ze stromů, houby, šišky,... přírodní materiál z lesa
- VV – šablona jehličnatých a listnatých stromů, roličky od toaletního papíru, čtvrtka, nůžky, pastelky, lepidlo

Týdenní celek: Pátý týden se seznámíme s divoce žijícími zvířaty. Se zvířaty, se kterými se mohou děti setkat v lese. Pro jejich lepší zapamatování a naučení jsme si celý týden hráli na tato zvířata a vytvořili jsme si pro ně jejich typické prostředí v prostředí mateřské školy. Také jsme jeli do Balin, kde byl pro nás připravený výukový program v lese.

Organizace výletu v Balinách: Na tento výlet jely dvě třídy (Rarášci a Trpaslíci). Autobus zajišťovala paní učitelka z třídy Trpaslíků. Odjez byl v 7:30 hodin od mateřské školy a příjezd v 11:30 hodin. Cesta trvala 35 minut. Rodiče dětem zaplatili cestu autobusem a výukový program. V autobuse byly všechny děti bezpečně připoutány a předem byly poučeny o chování v autobuse. V Balinách pro nás byla přichystána místnost, kde se děti občerstvily a nechali si zde batohy. Poté jsme vyrazili společně na pohádku, kterou pro nás měli přichystanou, o veverce, která hledala domov, kde by mohla bydlet. Poté se děti rozdělily do třech skupin. Každá skupina obešla tři úseky. Jedním bylo okolí statku (zahrada), s ukázkou kořenů stromu, larev a brouků ve stromě (viz obrázek č. 3). Další okruh byl ve statku, kde děti hrály kimovy hry (poznávání přírodnin podle hmatu) a vybarvovali obrázky ptáků (viz obrázek č. 4). V posledním okruhu šli do lesa, kde byly obrázky různých zvířat a děti měly za úkol poznat, která zvířata patří do lesa (viz obrázek č. 5).

Obr. 3: Ukázka larev a brouků ve stromě (foto autorka).

Obr. 4: Vybarvování obrázků ptáků (foto autorka).

Obr. 5: Poznávání lesních zvířat (foto autorka).

- Děti byly poučeny vzhledem k jejich věku o chování v autobuse a v lese
- Byla dodržována bezpečnostní opatření a děti měly stanovená pravidla

Městská knihovna v Jihlavě: Městská knihovna leží cca 5 - 10 minut chůze od mateřské školy. Výukový program je zdarma od městské knihovny, je určen k tomu, aby se děti přiblížily knihám a získaly k nim dobrý vztah a zájem o ně. Program začíná v 10:00 a končí v 11:00. V městské knihovně jsou děti nejprve seznámeny s knihovnou (jak to v knihovně vypadá) a poté pro ně mají zaměstnanci knihovny připravenou pohádku: Jak šel Cipísek do světa. Děti zapojí do pohádky. Z některých udělají Rumcajse, Manku a Cipíska (viz obrázek č. 6). Ostatním dětem dají obrázky zvířat, které jsou v lese (viz obrázek č. 7).

Obr. 6: Pohádka jak šel Cipísek do světa (foto autorka).

Obr. 7: Děti s obrázky lesních zvířat (foto autorka).

- Děti byly poučeny vzhledem k jejich věku o chůzi po chodníku a pohybu na přechodu
- Děti byly poučeny o chování v knihovně
- Byla dodržována bezpečnost dětí

Pondělí: Návštěva městské knihovny v Jihlavě.

Úterý: Navážeme na pohádku, kterou děti hrály předešlý den. Zeptáme se, jaká zvířata potkal Cipísek, když šel do světa. Ukážeme si obrázky jelena, srny, lišky, medvěda (vysvětlíme dětem, že medvěd se pohybuje v jiných lesích, že ho běžně nepotkáme), divoké prase, veverku a sovu. S dětmi si společně namalujeme stromy a vyrobíme si ve třídě les.

Středa: Výlet do Balin u Velkého Meziříčí.

Čtvrtek: Ve čtvrtek si s dětmi dopoledne vyrobíme houby z roliček od toaletního papíru a čtvrtky, abychom si udělali ve třídě les. Z lesa jsme si přinesly kousky mechu a ve třídě si vytvoříme svůj vlastní les. S dětmi si zahrajeme hru na „Kuny a veverky“ (příloha č. 4).

Pátek: S dětmi si v pátek zopakujeme zvířata, která nejdeme v lese a zahrajeme si na ně. Hra „Na medvěda“ a „Na lišku a zajíce“ (příloha č. 4). Řekneme si, co zvířata v lese žerou. Obrázky s fotografiemi potravy, přiřadí děti ke zvířatům. Návštěva malé lišky ve školce (viz obrázek č. 8).

Obr. 8: Liška ve školce (foto autorka).

Při každé činnosti dbáme na bezpečí a hygienické návyky. Děti je vhodné stále motivovat a chválit. Při každé možné chvíli si s dětmi zpíváme a říkáme básničky. Děti využívají své poznatky ve volných dopoledních hrách.

Motivace: Děti motivujeme pohádkou O Rumcajsovi (Čtvrtek 2010).

Předčtenářská gramotnost: Seznámení s knihou (knihovna) a vztah ke knize. Vyprávění souvislého textu, poslech krátkého textu.

Předmatická (finanční) gramotnost: Kolik nohou mají různá zvířata? Kdo je malý, kdo je velký? Časová posloupnost v pohádce.

Environmentální činnosti: K čemu nám jsou užitečná tato zvířata? Čím se živí tato zvířata? Kde se s nimi setkáme?

Logopedická prevence, grafomotorika: Procvičování hybnosti jazyka (Cipísek šel do lesa na procházku okolo rybníka, pak vešel do lesa, obešel si stromy – jazykem přejedeme po dolních i horních zubech; přeskočil pařez a vlezl a vylezl z nory),

gymnastika mluvidel.

Tělesné a pohybové činnosti: Zdravotní cviky na protažení těla s motivací na zvířata, která žijí v lese: 1, 3, 4, 17, 21, 24, 25, 26, 27, 32, 34 (příloha č. 5).

Hudební a hudebně pohybové činnosti: Já do lesa nepojedu, Až já pojedu přes ten les, běží liška k táboru (příloha č. 3).

Výtvarné a pracovní činnosti: Výroba stromů z papíru na les a výroba hub do lesa. Sběr přírodnin v lese a výroba vlastního lesa ve třídě.

Multikulturní činnosti: Na mapě si s dětmi ukázat, že ne všechna zvířata př. medvěd, nepotkáme ve všech lesích. Ukázat dětem, ve kterých lesích bychom ho mohli potkat.

Prosociální činnosti: Pomoc mladšímu kamarádovi při výkonu a zdolávání překážek v lese. Pomoc nejen druhému člověku, ale také zvířeti (lišče v záchranné stanici).

Prevence sociálně patologických jevů: S dětmi musíme při všech činnostech dodržovat dohodnutá pravidla ve třídě a dodržovat bezpečnost dětí.

Pobyt venku: Rušné hry (honičky) si přesuneme na zahradu kvůli bezpečnosti. Ve třídě by děti mohly narazit na roh skříně apod.

4.3.2. Prohlédneme si ZOO

Cíle:

- seznámit děti s nejnámějšími zvířaty, které nalezneme v zoologické zahradě (antilopa, papoušek, hroch, tygr)
- znát rozdíl mezi exotickým zvířetem a hospodářským zvířetem
- seznámit děti, jak a čím se živí exotická zvířata

Očekávané výstupy:

- dítě pozná některá exotická zvířata
- dítě rozezná některá exotická zvířata od hospodářských zvířat
- dítě ví, jak se živí exotická zvířata

Pomůcky:

- fotografie (obrázky) exotických zvířat
- fotografie s obrázky potravin, které tato zvířata žerou
- různý materiál na výrobu vlastní ZOO ve třídě, čtvrtky, gumička, nůžky, šablona masky, temperové barvy, štětce

Týdenní celek: Šestý týden se seznámíme s exotickými zvířaty. Se zvířaty, se kterými se mohou děti setkat v ZOO. Pro jejich lepší zapamatování a naučení jsme si celý týden hráli na tato zvířata a vytvořili jsme si pro ně jejich typické prostředí, které mají v zoologické zahradě v prostředí mateřské školy.

ZOO vzdělávací program - Hrátky se zvířátky: Program začíná v 9:00 a trvá 60 minut. Cesta do zoologické zahrady trvá cca 30 minut pěší chůzí od mateřské školy. Tento vzdělávací program probíhá v areálu ZOO PodpoVRCHem. S dětmi jsme měli objednaný program Hrátky se zvířátky (cena 30 Kč,- za dítě), kde pejsek hledal cestu domů a prošel přes les (viz obrázek č. 9), zoologickou zahradu (viz obrázek č. 10) až domů na dvorek (viz obrázek č. 11).

Obr. 9: S pejskem v lese (foto autorka).

Obr. 10: V zoologické zahradě (foto autorka).

Obr. 11: Doma na dvorku (foto autorka).

- Děti byly poučeny vzhledem k jejich věku o chůzi po chodníku a pohybu na přechodu
- Děti byly poučeny o chování v zoologické zahradě
- Byla dodržována bezpečnost dětí

Pondělí: S dětmi si v pondělí budeme povídat o cizokrajných zvířatech. Děti motivujeme pohádkou Žofka ředitelkou ZOO (Macourek 2001). Jelikož půjdeme druhý den do zoologické zahrady, tak si musíme říci něco o zvířatech, které tam najdeme. S dětmi povedeme dialog. Zeptáme se, kdo již byl v ZOO a jaká zvířata tam viděl. Ukážeme si obrázky. Zahrajeme si hru „Epidemie“ (příloha č. 4).

Úterý: Návštěva ZOO.

Středa: S dětmi si budeme vyprávět zážitky ze zoologické zahrady. Vyrobit si masky

s různými exotickými zvířaty, abychom si mohli zahrát na ZOO ve školce. Než nám uschne barva na maskách, pokusíme se s dětmi si vytvořit vlastní ZOO ve třídě. Připravíme si ohrady z polykarpové stavebnice a vysvětlíme si, proč jsou zvířata v ZOO zavřená.

Čtvrtek: Ve čtvrtek si vezmeme na sebe masky a představíme se, kdo je co za zvíře. Máme tu tygra, opice, žirafy, pštrosy, hrochy, antilopy, aj. Každé zvíře nám předvede nějaký pohyb nebo zvuk a ostatní to po něm zopakují. Poté se s dětmi „zavřeme“ do klecí a chvíli tam zůstaneme. Učitelka bude dělat návštěvníka ZOO a bude si zvířata prohlížet a fotit si je, ale také bude dělat různé „lumpárny“, které by se v ZOO neměli dělat (př. grimasy na zvířata, pokřikování na ně, tůkání, házení odpadků,...). S dětmi se poté posadíme na koberec a řekneme si, zda jim to bylo příjemné a co jim bylo nepříjemné, atd. Na závěr si vysvětlíme, jak se máme ke zvířatům v ZOO chovat.

Pátek: V pátek si zopakujeme, co jsme se za celý týden naučili a ještě si s dětmi ukážeme, co jednotlivá zvířata žerou. Vysvětlíme si pojmy býložravec, masožravec a všežravec.

Při každé činnosti dbáme na bezpečí a hygienické návyky. Děti je vhodné stále motivovat a chválit. Při každé možné chvíli si s dětmi zpíváme a říkáme básničky. Děti využívají své poznatky ve volných dopoledních hrách.

Motivace: Děti motivujeme pohádkou Žofka ředitelkou ZOO (Macourek 2001).

Předčtenářská gramotnost: Poslech pohádky, vedení dialogu, rozhovory s kamarádem, umět popsat exotické zvíře.

Předmatická (finanční) gramotnost: Poskládej zvíře v celek (desková hra Pexetrio). Kolik má které zvíře nohou. Kdo je menší, kdo je větší.

Environmentální činnosti: K čemu nám jsou užitečná tato zvířata? Čím se živí tato zvířata? Kde se s nimi setkáme? Kde žijí běžně, když nejsou zavřená v ZOO?

Logopedická prevence, grafomotorika: Procvičování hybnosti jazyka, gymnastika mluvidel. Zvuky zvířat.

Tělesné a pohybové činnosti: Zdravotní cviky na protažení těla s motivací na exotická zvířata: 12, 13, 14, 17, 18, 19, 20, 21, 24,26, 30, 35(příloha č. 5).

Hudební a hudebně pohybové činnosti: Pět minut v Africe (příloha č. 3).

Výtvarné a pracovní činnosti: Výroba masek s motivy zvířat ze ZOO. Vytváření prostředí ve třídě, jaké je v zoologické zahradě.

Multikulturní činnosti: S dětmi si na mapě ukážeme, kde se vyskytují jednotlivá zvířata.

Prosociální činnosti: Vcítit se do role zavřeného zvířete. Je mu dobře, když se na zvířata někdo dívá, prohlíží si je, pokřikuje na ně, atd.

Prevence sociálně patologických jevů: S dětmi musíme při všech činnostech dodržovat dohodnutá pravidla ve třídě a dodržovat bezpečnost dětí.

Pobyt venku: Rušné hry (honičky) si přesuneme na zahradu kvůli bezpečnosti. Ve třídě by děti mohly narazit na roh skříně apod.

4.3.3. Zvířátka se zatoulala

Cíle:

- seznámit děti s různými prostředími, ve kterých žijí domácí, hospodářská, divoce žijící a exotická zvířata
- osvojit si znalosti, v jakém prostředí zvířata žijí
- seznamování s různými místy, kde můžeme najít zvířata

Očekávané výstupy:

- dítě pozná, kde které zvíře žije (z jakého pochází prostředí)
- dítě rozezná domácí, hospodářská, divoce žijící a exotická zvířata a správně je zařadí do daného prostředí, ve kterém žije
- dítě ví, jak se živí různá zvířata

Pomůcky:

- fotografie (obrázky) všech zvířat, které jsme během integrovaných bloků probírali
- fotografie s obrázky potravin, které zvířata žerou
- výrobky, které jsme si během dvou týdnů vytvořili (prostředí lesa, ZOO, statku)

Týdenní celek: Sedmý týden si všechna zvířata smícháme dohromady a děti se je pokusí zařadit do správného prostředí. Abychom si lépe ucelili znalosti, celý týden budeme mít ve třídě koutek lesa, statku a zoologické zahrady. Děti si mohou celý týden hrát na jednotlivá zvířata.

Pondělí: V pondělí si s dětmi zopakujeme všechna zvířata. Smíchám obrázky se zvířaty a děti nejprve musí zvířata pojmenovat a poté jim přiřadit potravu, kterou žerou. Děti motivujeme příběhem o ztraceném kuřátku. Poté si zahrajeme hru: „Najdi zvíře“ (příloha č. 4).

Úterý: V úterý si s dětmi zmenšíme zoologickou zahradu, aby se nám do třídy vešly tři kouty (ZOO, les a statek). Zahrajeme si na zvířata v ZOO. Kuřátko jde za zvířátky do ZOO a ptá se jich, zda tam někde nemá maminku slepici, děti se předvádějí jednotlivě (podle masek, které si vyrobily) a říkají, co dělají, žerou, kolik mají nohou, atd. Kuřátko zjišťuje, že bude muset jít dál.

Středa: Ve středu si s dětmi vytvoříme koutek lesa. Takový, jaký jsme měli v týdnu: Na návštěvě v lese. Zahrajeme si hru: „Kdo je to“ (příloha č. 4). Tím si zopakujeme, která zvířata patří do lesa. Opět zabloudí kuřátko do lesa a potkává jednotlivá zvířata. Ta mu

opět říkají, co žerou, jak vypadají a co dělají, k čemu jsou užitečná atd.

Čtvrtek: Ve čtvrtek si s dětmi postavíme ve třídě menší statek a zahrajeme si hru: „Nášlapné kameny“ (příloha č. 4). Jelikož kuřátko hledalo domeček a muselo projít přes různé překážky, až se dostalo na statek. Zde nejprve nachází jiná zvířata, než jeho maminku slepici. Ostatní zvířata mu opět říkají, kdo jsou a jaký přinášejí užitek. Ale kuřátko stále nemůže nalézt svoji maminku a tak vyčerpáním z dlouhé cesty usíná.

Pátek: V pátek se kuřátko probouzí a nachází svoji maminku slepici. Je šťastné. Děti popíší, co je pocit štěstí. Kuřátko zjišťuje, k čemu je užitečné a do jaké rodiny patří.

Při každé činnosti dbáme na bezpečí a hygienické návyky. Děti je vhodné stále motivovat a chválit. Při každé možné chvíli si s dětmi zpíváme a říkáme básničky. Děti využívají své poznatky ve volných dopoledních hrách.

Motivace: Děti motivujeme pohádkou Kuřátko a obilí (Hrubín 2006).

Předčtenářská gramotnost: Poslech souvislého textu, příběh na pokračování, vedení dialogu, rozhovor s kamarádem.

Předmatická (finanční) gramotnost: Kolik zvířat jsme se naučili (na statku, v lese, v ZOO)? Kolika místy muselo kuřátko projít, než našlo domov? Kdo má dvě nohy? Kdo má čtyři nohy?

Environmentální činnosti: K čemu nám jsou užitečná všechna zvířata? Čím se živí různá zvířata? Kdo je masožravec, býložravec nebo všežravec? Do jakého prostředí patří různá zvířata?

Logopedická prevence, grafomotorika: Procvičování hybnosti jazyka, gymnastika mluvidel. Zvuky zvířat.

Tělesné a pohybové činnosti: Zdravotní cviky na protažení těla: 12, 13, 14, 16, 21, 24,

28, 26, 30, 35 (příloha č. 5).

Hudební a hudebně pohybové činnosti: Opakování všech písní, co jsme se po dobu šesti týdnů naučili (příloha č. 3).

Výtvarné a pracovní činnosti: Společná práce ve třídě – vytvoření třech koutů (statek, les, ZOO) z výrobků, které jsme vytvořili během šesti týdnů.

Multikulturní činnosti: S dětmi si zopakujeme, kde nalezneme různá zvířata. Orientace na mapě.

Prosociální činnosti: Osvojit si slušné a správné chování nejen k lidem, ale také k živočichům a přírodě.

Prevence sociálně patologických jevů: S dětmi musíme při všech činnostech dodržovat dohodnutá pravidla ve třídě a dodržovat bezpečnost dětí.

Pobyt venku: Rušné hry (honičky) si přesuneme na zahradu kvůli bezpečnosti. Ve třídě by děti mohly narazit na roh skříně apod.

4.3.4. Už jsme našli domeček

Cíle:

- osvojení si znalostí domácích, hospodářských, divoce žijících a exotických zvířat
- osvojování si poznatků o těchto zvířatech
- získání povědomí o užitečnosti všech zvířat

Očekávané výstupy:

- děti znají domácí, hospodářská, divoce žijící a exotická zvířata
- děti ví, co zvířata žerou a ve kterém prostředí žijí
- děti ví, jak jsou všechna zvířata užitečná nejen pro člověka, ale také pro přírodu
- děti rozeznají jednotlivá zvířata a umí je správně pojmenovat

Pomůcky:

- fotografie (obrázky) všech zvířat, které jsme během integrovaných bloků probírali
- fotografie s obrázky potravin, které zvířata žerou
- výrobky, které jsme si během dvou týdnů vytvořili (prostředí lesa, ZOO, statku)

Týdenní celek: Osmý týden si všechna zvířata zopakujeme a s dětmi provedeme opět společný test. Zjistíme tak, co všechno se děti po dobu vzdělávacího programu naučily. Ve třídě si necháme poslední týden koutky s prostředím, ve kterém zvířata žijí. S dětmi budeme pouze zábavnou formou opakovat všechna zvířata.

Výlet na Křemešník: Na tento výlet jely dvě třídy (Rarášci a Hastrmánci). Autobus zajišťovala paní učitelka z třídy Trpaslíků, která zajišťuje autobusy pro celou školku. Odjez byl v 7:30 hodin od mateřské školy a příjezd v 11:30 hodin. Cesta trvala 30 minut. Rodiče dětem zaplatili cestu autobusem. V autobuse byly všechny děti bezpečně připoutány a předem byly poučeny o chování v autobuse. Na Křemešníku jsme se s dětmi nasvačili (viz obrázek č. 12). Po občerstvení jsme šli na vycházku do lesa (viz obrázek č. 13), kde jsme cestou uviděli dvě studánky (viz obrázek č. 14) a řekli jsme si, která zvířata v lese žijí.

Obr. 12: Svačina na Křemešníku (foto autorka).

Obr. 13: Vycházka lesem (foto autorka).

Obr. 14: Kouzelné studánky (foto autorka).

- Děti byly poučeny vzhledem k jejich věku o chování v autobuse a v lese
- Byla dodržována bezpečnostní opatření a děti měly stanovená pravidla

Pondělí: S dětmi si poslední týden zopakujeme všechna zvířata. Děti si v dopoledních hrách vytvořily své tři koutky s různým prostředím (viz obrázek č. 15). Děti motivujeme pohádkou Boudo budko. Převážně se s dětmi zaměříme na samce, samice a mláďata domácích a hospodářských zvířat. Necháme si koutky z předešlého dne a obrázky se zvířaty si roztřídíme do prostředí, kam patří. Zahrajeme si některé hry, které jsme se během sedmi týdnů naučili. (příloha č. 4).

Obr. 15: Dopolední volné hry (foto autorka).

Úterý: S dětmi si už pouze zábavnou formou (hrami) zopakujeme všechna zvířata a vše, co o nich víme, co žerou, jak vypadají atd. Hry (příloha č. 4).

Středa: Ve středu si s dětmi naposledy zopakujeme všechna zvířata a zahrajeme si hry (příloha č. 4).

Čtvrtek: Výlet na Křemešník.

Pátek: Poslední den celého integrovaného bloku si nechám na otestování znalostí dětí. Opět dostanou tři pracovní listy (příloha č. 1) a ve skupinkách po třech dětech si všechny děti otestují.

Při každé činnosti dbáme na bezpečí a hygienické návyky. Děti je vhodné stále motivovat a chválit. Při každé možné chvíli si s dětmi zpíváme a říkáme básničky. Děti využívají své poznatky ve volných dopoledních hrách.

Motivace: Děti motivujeme pohádkou Boudo budko.

Předčtenářská gramotnost: Vedení dialogu, rozhovor s kamarádem.

Předmatická (finanční) gramotnost: Počítání zvířat, kolik jsme se jich naučili. Kolik zvířat má čtyři nohy, kolik zvířat má dvě nohy, kolik tu máme ptáků. Poskládej rozstříhaný obrázek zvířete. Poznej podle negativu zvíře.

Environmentální činnosti: Znat, k čemu nám jsou užitečná jednotlivá zvířata, čím se živí, kde je nalezneme.

Logopedická prevence, grafomotorika: Procvičování hybnosti jazyka, gymnastika mluvidel. Zvuky zvířat.

Tělesné a pohybové činnosti: Zdravotní cviky na protažení těla s motivací: 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 15, 16, 24, 28, 29, 31, 32, 34, 36 (příloha č. 5).

Hudební a hudebně pohybové činnosti: Opakování všech písní, co jsme se po dobu programu naučili (příloha č. 3).

Výtvarné a pracovní činnosti: Děti nakreslí, co se jim z celého programu líbilo nejvíce.

Multikulturní činnosti: Opakování znalostí, kde se která zvířata nacházejí.

Prosociální činnosti: Úcta k lidem a živočichům. Znat jejich pocity.

Prevence sociálně patologických jevů: S dětmi musíme při všech činnostech dodržovat dohodnutá pravidla ve třídě a dodržovat bezpečnost dětí.

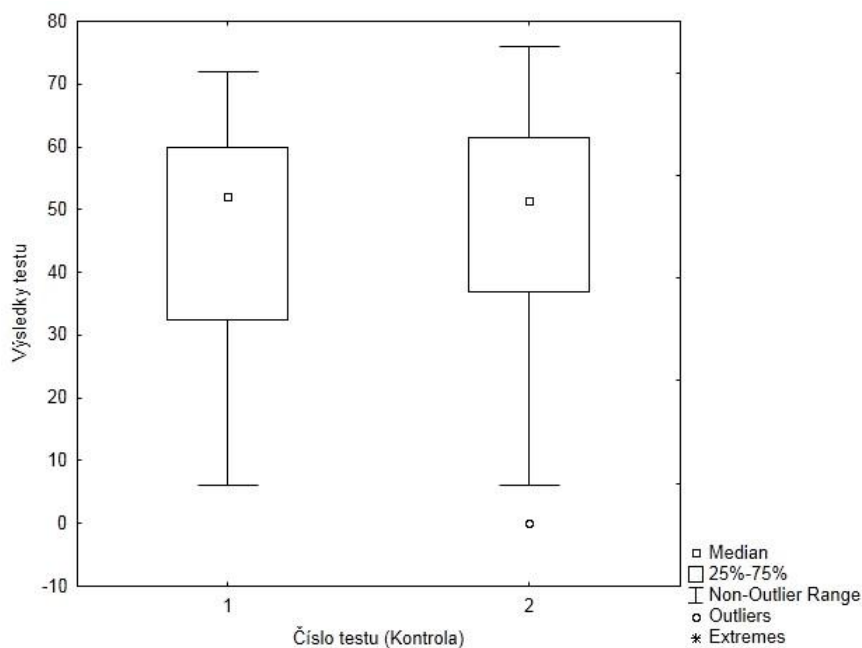
Pobyt venku: Rušné hry (honičky) si přesuneme na zahradu kvůli bezpečnosti. Ve třídě by děti mohly narazit na roh skříně apod.

5. DISKUZE

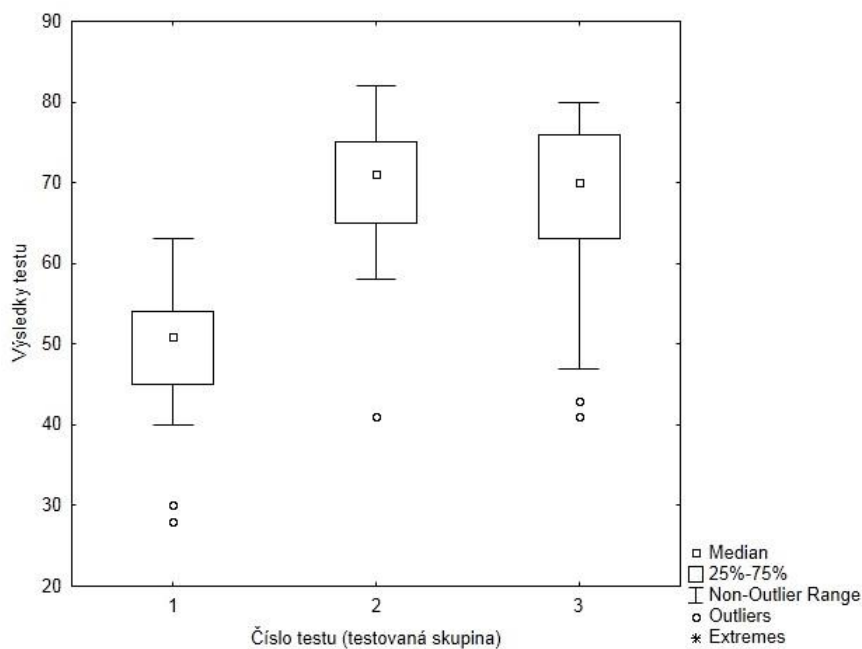
Vzdělávací program probíhal v osmitýdenním cyklu. Byl realizován ve třídě Rarášci (testovaná skupina). Během celého bloku děti navštívily kino Dukla, městskou knihovnu, zoologickou zahradu v Jihlavě a dva výlety byly mimo Jihlavu a to na Křemešník a do Balin. V tomto vzdělávacím programu byly nejprve zjišťovány znalosti dětí o domácích a hospodářských zvířatech, které si přinesly z domu. Zjištění bylo takové, že děti měly minimální znalosti o živočiších. Proto byly maximálně rozvíjeny znalosti o těchto domácích a hospodářských zvířatech. Největším úskalím pro děti předškolního věku byly živočichové jako krocan – krůta – krůtě; kůň – klisna – hříbě a často se zaměňovala zvířata beran – ovce – jehně s kozlem – kozou – kůzlem.

V testování dětí byl všem věnován individuální přístup a pracovní listy byly vyplňovány s každým dítětem samostatně buď při ranních hodinách v době volných her, nebo v odpoledních hodinách po odpočinku. Maximálně byla věnována pozornost volným hrám, kde byly děti motivovány z řízených činností.

Výsledky testů pro kontrolní skupinu i testovanou skupinu byly otestovány pomocí jednocestné ANOVy. Pro kontrolní skupinu vyšel test neprůkazně: $p = 0,702094$ (0,1473, 1), výsledky prvního testování a výsledky druhého testování se neliší, viz obrázek 16. U kontrolní skupiny tedy nebyl zaznamenán pokrok ve znalostech o zvířatech mezi prvním a druhým testováním. Pro testovanou skupinu vyšel test průkazně: $p < 0,000001$ (15,7, 2), výsledky jednotlivých testování dětí se liší, viz obrázek 17. U testované skupiny byl zaznamenán pokrok mezi jednotlivými testy, patrný je rozdíl mezi prvním a druhým testováním.

Obr. 16: Rozdíly mezi jednotlivými testy u kontrolní skupiny.

Obr. 17: Rozdíly mezi jednotlivými testy u testované skupiny.

Během programu bohužel nebyla možnost navštívit farmu v Čížově, protože nebyl volný termín pro návštěvu. V dalším aplikování programu by bylo dobré zaměřit se na návštěvu farmy. Děti ale měly možnost vidět domácí a hospodářská zvířata v zoologické zahradě v Jihlavě. V dalším dvouměsíčním programu by bylo dobré se zaměřit pouze na domácí a hospodářská zvířata a věnovat jim větší pozornost.

Tento vzdělávací program se osvědčil a mohl by být využit pro další vzdělávání a zároveň by mohl sloužit jako metodická příručka pro učitele mateřských škol.

6. ZÁVĚR

V této práci byl navržen výchovně vzdělávací program Zvířátka ze statku, který byl realizován v mateřské škole „U skřítků“ v Jihlavě. Program probíhal po dobu 8 týdnů od 16. 3. 2015 do 8. 5. 2015. Zúčastnilo se ho 28 dětí ve věku 3 – 7 let. Z celé mateřské školy bylo testováno celkem 91 dětí. Všechny cíle, které byly na začátku stanoveny, byly po ukončení vzdělávacího programu naplněny.

Bylo zjištěno, za pomoci pracovních listů, že na počátku testování byly znalosti domácích a hospodářských zvířat minimální. Po absolvování vzdělávacího programu se znalosti dětí předškolního věku v testované skupině o hospodářských a domácích zvířatech zvětšily.

Tento tematický celek odpovídá všem požadavkům, pravidlům a podmínkám pro institucionální vzdělávání dětí předškolního věku a je vytvořen v souladu s Rámcovým vzdělávacím programem pro předškolní vzdělávání, zajišťující harmonický a všestranný rozvoj osobnosti dítěte.

Jsou zde maximálně naplňovány individuální potřeby a přístup k dítěti. Jeho rozvoj a snaha být úspěšné a uznávané. Je zde realizována metoda prožitkového učení, přirozená hra a plánované činnosti. Nejvíce je zde zastoupena environmentální výchova. Pro tento projekt byla vybrána různá místa, kde děti rozvíjí své znalosti v oblasti environmentální výchovy. Dětem zde byly nabídnuty výlety do ZOO, divadla, pozorování okolní přírody, výlet do lesa (Baliny), knihovny, vycházky městem, které je mohly bavit. Jen tak se budou nejen za zvířaty, ale také do přírody, rády vracet.

Vypracovaný návrh vzdělávacího programu lze prakticky využít jako podnětný materiál pro učitele mateřských škol, kteří chtějí dětem přiblížit domácí a hospodářská zvířata.

7. LITERATURA

CAIATI, Maria, Angelika MÜLLER a Světlana DELAČ. *Volná hra: zkušenosti a náměty*. Vyd. 1. Praha: Portál, 1995. Výchova dětí od 3 do 8 let. ISBN 80-7178-011-1.

CORNELL, Joseph Bharat. *Objevujeme přírodu: učení hrou a prožitkem*. Vyd. 1. Praha: Portál, 2012. ISBN 978-80-262-0145-8.

ČAPEK, Josef. *Povídání o pejskovi a kočičce, jak spolu hospodařili a ještě o všelijakých jiných věcech*. 17., v Albatrosu 11. vyd. Praha: Albatros, 1987. Klub mladých čtenářů (Albatros).

ČTVRTEK, Václav. *O Rumcajsovi, Mance a Cipískovi*. Praha: Supraphon, 2010.

GRIMM, Jacob Ludwig Karl a Wilhelm Karl GRIMM. *Nejkrásnější pohádky bratří Grimmů*. Vyd. 1. Překlad Veronika Dudková. Ilustrace Dorothea Desmarowitz, Bernhard Oberdieck, Ulrike Holzwarth. Praha: Reader's Digest, 2012. ISBN 978-80-7406-212-4.

HEDERER, Josef. *Životní prostředí a výchova*. 1. vyd. Praha: Portál, 1994. ISBN 80-85282-88-7.

HRUBÍN, František. *Špalíček veršů a pohádek*. 7. vyd. Ilustrace Jiří Trnka. Praha: Albatros, 2006. Pokladnice Albatrosu. ISBN 80-00-01652-4.

JÁNSKÝ, Petr. *Já, písnička: zpěvník pro žáky základních škol : pro 1.-4. třídu*. 2., přeprac. vyd. Cheb: Music Cheb, 1995. ISBN 80-85925-01-X.

LEBLOVÁ, Eliška. *Environmentální výchova v mateřské škole*. Vyd. 1. Praha: Portál, 2012. ISBN 978-80-262-0094-9.

MACOUREK, Miloš. *Žofka ředitelkou ZOO*. 2. vyd. Ilustrace Adolf Born. Praha: Albatros, 2001. Klub mladých čtenářů (Albatros). ISBN 80-00-00890-4.

MIŠURCOVÁ, Věra, Jiří FIŠER a Viktor FIXL. *Hra a hračka v životě dítěte*. 2. vyd. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1989. *Knihy pro rodiče (SPN)*.

NELEŠOVSKÁ, Alena. *Jak se děti učí hrou*. Vyd. 1. Praha: Grada, 2004. Výchova a vzdělávání. ISBN 80-247-0815-9.

NĚMCOVÁ, Božena. *Princ Bajaja: Potrestaná pýcha ; O slepičce a kohoutkovi*. Praha: Universal Music, 2013. Pohádková edice.

OCEPEK, Rudi. *Když se člověk přátelí se zvířaty*. První vydání. Překlad Vladislava Kolářová. Brno: Lipka - školské zařízení pro environmentální vzdělávání, 2015. ISBN 978-80-87604-83-0.

PLICKOVÁ, Edita. Nauč mě písničky. 1. vyd. Praha: Axióma, 2006. ISBN 80-7292-118-5.

SMOLÍKOVÁ, Kateřina. Rámcový vzdělávací program pro předškolní vzdělávání. Praha: Výzkumný ústav pedagogický, 2004.

STREJČKOVÁ, Emilie. *Děti, aby byly a žily*. Vyd. 1. Praha: Ministerstvo životního prostředí, 2005. ISBN 80-7212-382-3.

ŠOTTNEROVÁ, Dagmar. Velikonoce: původ, zvyky, hry, pohádky, návody a náměty. Vyd. 2. Olomouc: Rubico, 2004. ISBN 80-7346-044-0.

Mateřská škola Duha Soběslav [on - line]. [cit. 2016 – 03 - 05]. Dostupný z WWW: < <http://www.msduhasobeslav.cz/trida/cervena/basnicky-a-pisnicky> >

Velký zpěvník [on - line]. [cit. 2016 – 03 - 05]. Dostupný z WWW: < <http://www.velkызpevnik.cz/zpevnik/lidovky/kdyz-jsem-ja-slouzil> >

Karaoke zábava. cz [on - line]. [cit. 2016 – 03 - 05]. Dostupný z WWW: < <http://www.karaoke-zabava.cz/karaoke-skladby/detske-pisnicky/ja-do-lesa-nepojedu-1> >

Písničky s akordy [on - line]. [cit. 2016 – 03 - 05]. Dostupný z WWW: < <http://www.pisnicky-akordy.cz/hradistan/az-ja-pojedu-pres-ten-les> >

Výtvarná výchova [on - line]. [cit. 2016 – 03 - 05]. Dostupný z WWW: < <http://vytvarna-vychova.cz/wp-content/uploads/2015/01/4aPetminutvAfrice.jpg> >

8. PŘÍLOHY

Seznam příloh:

Příloha č. 1.: Pracovní list č. 1, 2, 3.

Seznam zdrojů obrázků pracovních listů 1, 2,3:

I – creative [on - line]. 2011, [cit. 2016 03 - 05]. Dostupný z WWW: < <http://www.i-creative.cz/2011/10/13/les-lesni-omalovanky/> >

I – creative [on - line]. 2012, [cit. 2016 03 - 05]. Dostupný z WWW: < <http://www.i-creative.cz/2012/02/29/kravy-kravicky-omalovanky/> >

Malý Pablo [on - line]. [cit. 2016 03 - 05]. Dostupný z WWW: < <http://www.malypablo.cz/omalovanky/zvirata/zoo/81-vstup-do-zoo> >

Fabic webgarden [on - line]. 2006, [cit. 2016 03 - 05]. Dostupný z WWW: < <http://fabic.webgarden.cz/temata/prohlizejte/jelen-srna> >

I – creative [on - line]. 2012, [cit. 2016 03 - 05]. Dostupný z WWW: < <http://www.i-creative.cz/2012/03/13/kralici-omalovanky/> >

I – creative [on - line]. 2012, [cit. 2016 03 - 05]. Dostupný z WWW: < <http://www.i-creative.cz/2012/03/21/husy-omalovanky/> >

Galerie.cz [on - line]. 2009, [cit. 2016 03 - 05]. Dostupný z WWW: < <http://zsujezd.galerie.cz/593900-zvirata-hmyz-ap#80993331> >

Planse de colorat.ro [on - line]. [cit. 2016 03 - 05]. Dostupný z WWW: < <http://www.plansedecolorat.ro/animale/antilope/index-1> >

I – creative [on - line]. 2012, [cit. 2016 03 - 05]. Dostupný z WWW: < <http://www.i-creative.cz/2012/02/29/prase-prasatka-obrazky/> >

Omalovánky [on - line]. 2008, [cit. 2016 03 - 05]. Dostupný z WWW: < <http://malovanky.webnode.sk/album/fotogaleria/hroch2-jpg/> >

I – creative [on - line]. 2012, [cit. 2016 03 - 05]. Dostupný z WWW: < <http://www.i-creative.cz/2012/03/21/kozy-omalovanky/> >

Omalovanky.name [on - line]. 2014, [cit. 2016 03 - 05]. Dostupný z WWW: < <http://k-vytisknuti.omalovanky.name/ptacci/sova.php> >

I – creative [on - line]. 2011, [cit. 2016 03 - 05]. Dostupný z WWW: < <http://www.i-creative.cz/2011/10/13/les-lesni-omalovanky/> >

I – creative [on - line]. 2012, [cit. 2016 03 - 05]. Dostupný z WWW: < <http://www.i-creative.cz/2012/02/28/papousci-omalovanky/> >

Megaomalovanky.cz [on - line]. 2010, [cit. 2016 03 - 05]. Dostupný z WWW: < <http://www.megaomalovanky.cz/omalovanka--kohout/> >

Luksoft [on - line]. [cit. 2016 03 - 05]. Dostupný z WWW: < <http://omalovanky.luksoft.cz/ptaci/slepice-A4.php> >

I – creative [on - line]. 2011, [cit. 2016 03 - 05]. Dostupný z WWW: < <http://www.i-creative.cz/2011/03/02/kure-kuratka/> >

I – creative [on - line]. 2009, [cit. 2016 03 - 05]. Dostupný z WWW: < <http://www.i-creative.cz/2009/03/09/velikonocni-beranci-ovecky-a-jehnatka-k-vytisknuti/> >

Onceokuloncesi.com [on - line]. [cit. 2016 03 - 05]. Dostupný z WWW: < <http://www.onceokuloncesi.com/kurban-bayrami-etkinlikleri/keci-boyama-sayfasi-95931.html> >

Trinity-art.cz [on - line]. [cit. 2016 03 - 05]. Dostupný z WWW: < http://www.trinity-art.cz/imgbig/lb_koza_kuzle.jpg >

Keramická dílna [on - line]. [cit. 2016 03 - 05]. Dostupný z WWW: < <http://keramickadilna.blog.cz/galerie/omalovanky/zvirata/obrazek/87402906> >

Ireceptář.cz [on - line]. [cit. 2016 03 - 05]. Dostupný z WWW: < <http://www.ireceptar.cz/zvirata/hospodarska-zvirata/zkuseny-chovatel-radi-jak-chovat-uzitecne-kruty/> >

Rossomak [on - line]. 2005, [cit. 2016 03 - 05]. Dostupný z WWW: < http://www.rossomak.net/modules.php?name=Moudra_horoskopy&op=Indiansky-horoskop >

I – creative [on - line]. 2009, [cit. 2016 03 - 05]. Dostupný z WWW: < <http://www.i-creative.cz/2009/12/29/omalovanky-kone/> >

Galerie.cz [on - line]. 2009, [cit. 2016 03 - 05]. Dostupný z WWW: < <http://zsujezd.galerie.cz/593900-zvirata-hmyz-ap#80993327> >

Kolorowanki do wydruku [on - line]. [cit. 2016 03 - 05]. Dostupný z WWW: < <http://www.kolorowankidowydruku.eu/5-kolorowanka-pies.html> >

Fotoalba [on - line]. [cit. 2016 03 - 05]. Dostupný z WWW: < <http://fotoalba.xchat.cz/photo.php?pid=19193290> >

Omalovánky luksoft [on - line]. [cit. 2016 03 - 05]. Dostupný z WWW: < <http://omalovanky.luksoft.cz/zvirata/stene-A4.php> >

Omalovánky k vytisknutí [on - line]. [cit. 2016 03 - 05]. Dostupný z WWW: < <http://omalovanky-tisk.blogspot.cz/2012/05/kocka.html> >

I – creative [on - line]. 2012, [cit. 2016 03 - 05]. Dostupný z WWW: < <http://www.i-creative.cz/2012/02/19/omalovanky-kocky/> >

Minibazar [on - line]. [cit. 2016 03 - 05]. Dostupný z WWW: < <http://www.mimibazar.cz/bazar.php?res=1&id=19393098&strana=1> >

Předškoláci [on - line]. [cit. 2016 03 - 05]. Dostupný z WWW: < <http://www.predskolaci.cz/zimni-obleceni-2/8988> >

RVP [on - line]. [cit. 2016 03 - 05]. Dostupný z WWW: < <http://wiki.rvp.cz/Kabinet%2F0.0.0.Kliparty%2FJ%C3%ADdlo> >

Online omalovánky [on - line]. 2011, [cit. 2016 03 - 05]. Dostupný z WWW: < <http://www.onlineomalovanky.cz/Omalov%C3%A1nky-n%C3%A1poje.html> >

Online omalovánky [on - line]. 2011, [cit. 2016 03 - 05]. Dostupný z WWW: < <http://www.onlineomalovanky.cz/Omalov%C3%A1nky-n%C3%A1poje.html> >

Mini zoo u oly [on - line]. [cit. 2016 – 03 - 05]. Dostupný z WWW: < <http://zoolo.webgarden.cz/rubriky/domaci-zvirata/krocان/krocان-domaci> >.

I – creative [on - line]. 2009, [cit. 2016 03 - 05]. Dostupný z WWW: < <http://www.i-creative.cz/2009/12/29/kreslene-obrazky-koni/> >

Příloha č. 2.: Básně, říkadla, hádanky

Příloha č. 3.: Písně

Příloha č. 4.: Hry

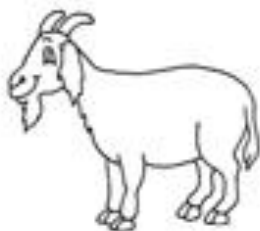
Příloha č. 5.: Zdravotní cviky

Příloha č. 1: Pracovní list č. 1.

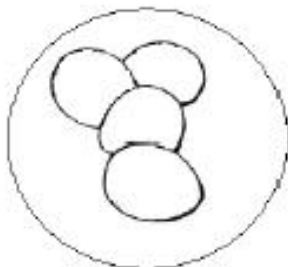
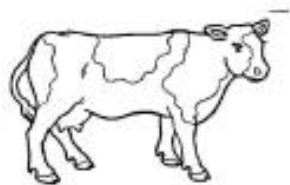

Příloha č. 1: Pracovní list č. 2.

Příloha č. 1: Pracovní list č. 3.

Příloha č. 2.: Básně, říkadla, hádanky

Má to oči jako kočka,
má to uši jako kočka,
má to ocas jako kočka,
mňouká to jako kočka,
ale není to kočka. Kdo je to?

(kocour)

Nejraději za pecí
přikrčena líhá,
v očích se jí rozsvěcí,
když na myšku číhá.

(kočka)

Malý, velký, bílý, černý,
svému pánu vždycky věrný
ocáskem vrtí z radosti,
pochutnává si
na kosti.

(pejsek)

Náš kocourek

Náš kocourek zlámal nohu;
nepřišel k nám ani domů.
Jaký byl? Strakatý,
ocásek měl střapatý.

Kuřátko a obilí

(František Hrubín)

Jak to bylo, pohádka?
Zabloudilo kuřátko

za zahradou mezi poli
pípá, pípá, nožky bolí.

Ve vysokém obilí
bude večer za chvíli.

„Povězte mi, bílé ovsy,
kudy vede cesta do vsi!“

Jen se zeptej ječmene,
snad si na to vzpomene.“

Kuře bloudí mezi poli,
pípá, pípá, nožky bolí.

„Pověz, milý ječmínku,
jak mám najít maminku?“

Ječmen syčí mezi vousy:
„Ptej se pšenic, vzpomenou si!“

Kuře pípá u pšenic,
nevědí však také nic:

„Milé kuře, je nám líto,
ptej se žita, poví ti to!“

Kuře hledá žitné pole,
ale to je dávno holé.

A na suchá strniska
vítr tiše zapíská:

„Vždyť jsi doma za chalupou.
Slyšíš? V stáji koně dupou,
kocour v stodole tiše vrní –

a tvá máma za vraty
zob, zob, zobá bílé zrní
s ostatními kuřaty.“

„Děkuji ti, žitné pole!“

„Pozdravuj tam ve stodole!“

„Koho, milé políčko?“

„Zrnko i to zrníčko!
Ať se ke mně zjara hlásí,
Vychovám z nich nové klasy!“

A tak mámu za krátko,
našlo také kuřátko.

Hody, hody

Hody, hody, doprovody, dejte vejce malovaný,
nedáte – li malovaný, dejte aspoň bílý,
slepička vám snese jiný!
Za kamny v koutku na vrbovém proutku,
proutek se ohýbá, vajíčko se kolíbá,
proutek se zláme, slepička z něj spadne.
Vajíčko se odkulí do strejčkovy stodoly,
vajíčko křáp, slepička kdák,
panímámo, máte mi ho dát!

Slepička

(Jan Čarek)

Kropenatá slepičko,
snes nám zlaté vajíčko.
Zlaté vejce? – Ach, co sním?
O zlato já nestojím.
Jak by se mi ze zlata
líhla potom kuřata?

Kohout a slepička

(František Hrubín)

Kohout křičí – kikirikí,
a slepička – kokodák.
Takhle kohout zobá zrní
a slepička zrovna tak,
zoby, zoby, zoby, zob,
vyzobali celý snop.

Zoby, zoby, zoby, zoby,
kohoutek se na ni zlobí,
ona zobá, zoby zob.
Když jsi hloupý, kohoutku,
nech si ujít pochoutku,
ona zobá, ty se zlob!

Chodí pod korunou – král není,
nosí ostruhy – rytíř není,
má šavli – husar není,
k ránu budívá – ponocný není.
Kdo je to?

(kohout)

Kvokám, kvokám na dvoře,
vajička jsou v komoře.

(slepice)

Malý zobáček, žlutá peříčka,
právě se vylíhlo z bílého vajička.

(kuře)

Kulatý dům bez dveří,
bílý jako pápěří.
Klepneš na něj maličko,
hned vyběhne sluníčko.

(vajičko)

Koza

Koza nešla na zmrzlinu,
radši jedla zeleninu.
Když to děti viděly,
dostaly chuť na zelí.

Příloha č. 3.: Písně

Kočka leze dírou

(lidová)

Kočka leze dírou

pes oknem, pes oknem.

Nebude-li pršet nezmoknem,

nebude-li pršet nezmoknem.

A když bude pršet zmokneme,

zmokneme.

Na sluníčku zase uschneme

na sluníčku zase uschneme.

Malé kotě

(Jiří Suchý)

Malé kotě, spalo v botě,

nehas co tě, nepá nepálí.

A my jsme kotě, spáti v botě,

po robotě, necha nechali.

To co kotě poví tím jedním pohledem.

To my ani slovy povědět nesvedem.

Věz že kotě, co spí v botě,

to tě v botě, potě potěší.

Hoši a děvčata, pěstujte kořata.

Země je kulatá a míst je tu dost.

Kotě je solidní, nervy vám uklidní.

Nebudte nevlídní a hned vás přejde zlost.

Malé kotě, spalo v botě,

nehas co tě, nepá nepálí.

A my jsme kotě, spáti v botě,

po robotě, necha nechali.

Skákal pes

(lidová)

Skákal pes přes oves,
přes zelenou louku,
šel za ním myslivec,
péro na klobouku.
Pejsku náš, co děláš
žes tak vesel stále.
Řek bych vám, nevím sám...
Hop – a skákal dále.

Narodilo se štěně

(Jan Werich)

1. Narodilo se štěně, lidí se nebálo,
[: se svym stínem na stěně to štěně
celej den si hrálo. :]
2. A když povyroستlo víc, protáhlo si nohy,
[: rozběhlo se do ulic, do vesnic
očuchávat rohy. :]
3. Čuchá tady, čuchá tam a ocáskem vrtí.
[: uviděl to jeho pán - grobián,
rozzlobil se k smrti. :]
4. Aby pes znal celou ves, to jsou nějaký mravy,
[: takový všetečný pes na řetěz,
to mu mravy spraví. :]
5. A tak na řetěze rost', až z něj vyrost' hafan,
[: jednou mu pán dával kost pro radost

a byl zle porafán. :]

6. Jak to, že ten pes kouše, sám sebe se tázal,
[: dřív neublížil mouše, proč kouše,
když jsem ho uvázel? :]

7. Seběhla se celá ves a pánovi praví:
[: cely svět to ví už dnes, že řetěz
mravy nenapraví. :]

Hra na vajíčka

(M. Vegnerová)

Zabubnujem na buben, vítáme měsíc duben.
Malovaná vajíčka snese naše slepička.
Pojď sem, malá slepičko, daruj mi své vajíčko.
Dej mi bílé, červené nebo modře zbarvené!

Hra na kuřátka

(lidová)

Pipi, pipi, pipky, já jsem rádo, kde jsou slípky.
Pipi, pipi, pipi, píp, u maminky je nám líp.
Pod stolem drobky, kuřata zobky,
málo nás, málo nás, pojď, Aničko, mezi nás!

Slepička

Koko, koko, kokodák, bába sedla na bodlák,
a dědoušek do trní, bylo jim to peprný,
kokodák, kokodák!

Slepičí taneček

(V. Čtvrtek)

Koupila si slepice zbrusu nové střevíce.

[:Tancovala na dvorku kvapík, polku, mazurku.:]

Slepičko má

(lidová)

Slepičko má, ty jsi hodná. Já ti dám zrníčko, ty mi dáš vajíčko, ty jsi hodná.

Slepička naříká

(lidová)

Slepička běhá po dvoře, vajíčko se koulí v komoře:
slepička kdák, vajíčko křáp! Máte mi ho, paňmámo, dát.

Prší

(rok 1948 neznámý)

Prší, prší, jen se leje, husička se tomu směje,
ať si prší ještě víc, nedělá si z toho nic.

Když jsem husy pásala

(česká)

Když jsem husy pásala, zimou jsem se třásala,
teď už husy nepasu, a zimou se netřasu.

Malička su

(moravská)

Malička su, husy pasu, [:tancovala bych já až se třasu.:]

Pásla ovečky

(česká)

Pásla ovečky v zeleném háječku, pásala ovečky v černém lese.
Já na ni dupy, dupy, dup, ona zas cupy, cupy, cup,
houfem ovečky, seberte se všecky, houfem ovečky, seberte se.

Když jsem já sloužil

(lidová)

1. Když jsem já sloužil to první léto,
vysloužil jsem si kuřátko za to.

A to kuře krákoře běhá po dvoře,
má panenka pláče doma v komoře.

2. Když jsem já sloužil to druhé léto,
vysloužil jsem si kachničku za to.

A ta kačka bláto tlačka
a to kuře krákoře běhá po dvoře,
má panenka pláče doma v komoře.

3. ...husičku... A ta husa chodí bosa,...

4. ...vepříka... A ten vepř jako pepř,...

5. ...telátko... A to tele hubou mele,...

6. ...kravičku... A ta kráva mléko dává,...

7. ...volečka... A ten vůl jako kůl,...

8. ...botičky... A ty boty do roboty,...

9. Když jsem já sloužil poslední léto,
vysloužil jsem si děvčátko za to.

A ty boty...

má panenka skáče se mnou v komoře.

Šel Janeček na kopeček

Šel Janeček na kopeček, hnal před sebou pět oveček
a šestého berana se zlatýma rohama.

Běžela ovečka

(moravská lidová)

Běžela ovečka hore do kopečka a za nu beránek žalovat na zámek.

Nežaluj beránku, na svoju galánku, ona ti uvije věnec z rozmarýnku.

Ovčáci, čtveráci

(česká)

Ovčáci, čtveráci, vy jste naši vičku i tu čočovičku vypásli.

To je lež, jako věž, nebyla to vička, ani čočovička, byl oves.

Jede, jede poštovský panáček

(česká)

Jede, jede poštovský panáček, jede, jede poštovský pán.

Má vraný koníčky, jako dvě rybičky, jede, jede do Rokycan.

Jede, jede poštovský panáček, jede, jede poštovský pán.

V předu má trubičku a vzadu truhličku, jede, jede, do Rokycan.

Halí, belí

Halí, belí, koně v zelí

a hříbátka v petrželi.

A kravěnky jak panenky

šly se koupat do voděnky.

Já do lesa nepojedu

Já do lesa nepojedu,

já do lesa nepudu,

kdyby na mě hajný přišel,

on by mi vzal sekyru.

Sekyra je za dva zlatý

a topůrko za tolar,

kdyby na mě hajný přišel,

on by mi to všecko vzal.

Až já pojedu přes ten les

(Hradišťan)

Až já pojedu přes ten les,

jen ty mě koníčku pěkně nes.
Stupej a stupej, jenom nedupej,
nes mě koníčku, kam ty chceš.

Běží liška k Táboru

Běží liška k Táboru,
nese pytel zázvoru,
běž, zajíčku, běž za ní,
pober jí to koření.
Ježek za ní pospíchá,
že jí pytel rozpíchá.
Liška se mu schovala,
ještě se mu vysmála.

Pět minut v africe

Čáry, máry ententýky, poletíme do Afriky.
Přidržte si čepice, hop! – a už jsme v Africe.

Lvice a lvi pod palmami hrozitánsky špulí tlamy.
Loví myši v oáze přibývají na váze.

Sloni troubí na choboty od pondělí do soboty
a pak zase pozpátku od úterý do pátku.

Pštrosi mají krásné peří pyšně si ho nakadeří.
Kýchneš – li však nablízku strčí hlavy do písku.

Plameňáci purpuroví na jezeře ryby loví.
Volavky a marabu hrají si tam na babu.

Paviáni křičí zdola: „Žirafa, hej, hola, hola!
Jak se máš tam nahoře? Dohlédneš až za moře?“

Žirafa jen mhouří víčka, ždúchá hlavou do sluníčka,
chodí k němu na táčky okusuje obláčky.

Příloha č. 4.: Hry

Kočí ocásky

- od čtyř let
- všichni (rozdělení do skupin)
- šňůry různých barev (stejně dlouhé)
- místnost, hřiště

Každá skupina si zvolí svou kočičku, které učitel přiváže šňůru jako ocásek. Každá kočička má ocásek jiné barvy. Učitel potom vyšle skupinku do určeného prostoru, kde rozmístí šňůry stejných barev jako ocásky. Na daný povel začnou hráči hledat šňůrky své barvy a postupně je přivazují své kočičce k ocásku. Vítězí ta skupina, jejíž kočička má jako první nejdelší ocásek. (Počet šňůrek ke každé skupině – barvě musí být stejný).

Honění oveček

- od čtyř let
- tři a více hráčů
- vlněné pokrývky nebo prostěradla

Děti postaví jeskyni pro vlka – přes stůl nebo přes více židlí přehodí vlněnou deku nebo prostěradlo tak, že budou splývat až k zemi. Dítě určené rozpočítáváním jako vlk se vkrade do své jeskyně. Ostatní děti jsou ovečky a lezou kolem vlčí jeskyně, dokud z ní vlk nečekaně nevyskočí a nepokusí se jednu ovečku zakousnout. Vlka si může v jeskyni nahlas počítat do deseti, než vyrazí na lov. Ulovená ovečka přijde do jeskyně a stane se z ní rovněž vlk. V dalším kole honí ovečky oba, přičemž každý vlk smí v každém kole zakousnout jen jednu ovečku. Ovečka, která zbude jako poslední, se stává novým vlkem.

Slepcův statek

- od čtyř let
- všichni
- šátek na zavázání očí

- místnost, les, hřiště

Vybrané místo představuje statek. Jeden hráč – farmář – má zavázané oči. Ostatní si zvolí názvy zvířátek ze statku, která budou představovat. Nesmí je farmář slyšet! Na povel pobíhají zvířátka ve vymezeném prostoru a farmář se je snaží chytit. Když se mu to podaří, řekne: „Zvíře, ozvi se!“ Chycený napodobí hlas svého zvířátka. Podaří-li se farmáři podle zvuku poznat kamaráda, vymění si s ním místo, pokud ne, chytá dál.

Epidemie

- od tří let
- všichni
- žádné
- místnost, hřiště

Hráči stojí v kruhu se sklopeným zrakem. První z hráčů, kterého určí učitelka, udělá grimasu a obrátí se ke svému sousedovi vlevo. Ten musí grimasu co nejvíce napodobit. Všichni hráči postupně napodobují stejný výraz. Na závěr se porovná grimasa prvního a posledního hráče.

Kdo je to

- od tří let
- všichni
- žádné
- místnost, louka

Jeden z hráčů je komentátorem a snaží se slovem popsat některého ze spoluhráčů, a to tak, že nepopisuje jeho zevnějšek. Např. „Je to chlapec, má 1 sourozence, je nejlepší plavec, kamarádil s Janou...“. Hráči mohou hádat jméno spoluhráče až po skončení popisu. Nemohou-li hráči uhodnout, začne komentátor popisovat zevnějšek. Hra se několikrát opakuje. Komentátor se mění. Obměna: popisujeme zvířata.

Nášlapné kameny

- od tří let
- všichni
- archy papíru (listy, noviny)
- místnost

Učitelka položí na podlahu papíry (listy, noviny). Děti mají za úkol dostat se přes prostor tak, že smí chodit jen po listech papíru. Papírem nesmí pohnout. Kdo stoupne vedle nebo přešlápne, má trestný bod. Závěrem vyhodnotíme nejlepšího hráče.

Všechno lítá, co peří má

- od tří let
- všichni
- žádné
- místnost, hřiště

Hráči sedí v řadě čelem k vedoucímu hry a tleskají s ním do rytmu jeho slov. „Všechno lítá, co peří má!“ Na konci vedoucí jmenuje, cokoli ho napadne, a zvedá ruce nad hlavu. Pokud to, co říká, lítá, zvednou ruce i žáci, pokud ne, nezvedají. Kdo to splete, má trestný bod nebo plní úkol.

Tele na nová vrata

- od pěti let
- čtyři a více hráčů
- žádné
- místnost, hřiště

Jeden hráč se postaví čelem ke zdi – on bude „telem zírajícím na nová vrata“. Ostatní hráči se postaví vedle sebe do řady na protější stranu pokoje. Hráč u stěny teď zavolá: „Tele kouká na nová vrata – raz, dva, tři!“ Dokud mluví, pokouší se hráči pohybovat směrem k němu. Ale pozor! Jakmile je „tele“ se svou průpovídkou hotové, rychle se

otáčí. Všichni hráči, kteří se v tu dobu ještě pohybují, musí zpět na výchozí čáru. Kdo se jako první dotkne „vrat“ – tedy zdi u „telete“ – může být dalším „teletem“. „Tele“ může svoji větu říkat jednou pomalu, jednou rychle, takže spoluhráči jen těžko odhadují, kdy skončí a otočí se.

Liška a zajíc

- od čtyř let
- čtyři a více hráčů
- dva nafukovací balónek

Všichni hráči sedí na zemi. Dva hráči sedící proti sobě si vezmou balónek (každý hráč jeden) – jedno dítě bude liška a druhé zajíc. Na startovní znamení se liška snaží zajíce dohnat – děti si předávají balónek tak rychle, jak mohou. Hráč, u kterého se sejde liška i zajíc, musí dát fant.

Kuny a veverky

- od tří let
- všichni
- malé míčky, krabice
- místnost

K této hře je potřeba sada několika malých míčků. Podle počtu hráčů se určí počet kun a veverek. Veverek musí být více jak kun (např. když je celkem 16 hráčů, tak 3 jsou kuny a zbytek veverky). Sada asi 20 – 30 míčků se dá do krabice, ke které se posadí kuny. Kuny musí z krabice vyhazovat „oříšky“ pouze po jednom a pouze jednou rukou. Veverky se zase snaží posbírat všechny oříšky do krabice. Kuny se snaží vyházet všechny oříšky z doupěte veverek v co nejkratším čase. Čas je určen učitelem. Vítězí ta skupina, která má méně míčků.

Živé pexeso

- od tří let

- sudý počet dětí
- žádné
- místnost

Máme sudý počet hráčů, dva z nich jdou za dveře. Ostatní se ve dvojici domluví na nějakém stejném zvuku, pohybu nebo předmětu, který budou schovávat v ruce. Ti co jsou za dveřmi, na zavolání přijdou k „živému pexesu“. Musí hledat stejné dvojice. Kdo najde více dvojic, vyhrává.

Hra na peška

- od tří let
- všichni
- obušek, pomlázka
- místnost

Děti sedí v kruhu a jsou schouleni do klubíčka. „pešek“ má obušek a chodí okolo dětí a říká: „Chodí pešek okolo, nedívej se na něho. Kdo se na něj koukne, toho pešek bouchne. Ať je to ten nebo ten, třeba tuhle ten!“ A někoho uhodí obuškem po zadečku. „Pešek“ zahodí obušek a utíká před tím, koho uhodil. Ten kdo byl praštěný peškem, tak se ho snaží chytit. Když ho chytí, chodí stejný pešek, když ho nechytí, stává se peškem ten, který byl vybrán peškem. Obměna této hry je s pomlázkou a děti říkají básničku na Velikonoce.

Dostihy

- od tří let
- všichni
- žádné
- místnost, venku

Děti stojí v kruhu a budou si rukama pleskat o stehna. Když koně na dostizích pojedou v blátě, použijí pěsti. Občas koně musí přeskočit překážky, tak musí všechny děti vyskočit. Někdy projedou kolem fotografů, fanoušků až nakonec dorazí do cíle.

Na medvěda

- od tří let
- všichni
- žádné
- místnost

Děti stojí v kruhu a jeden se stává medvědem. Ten si lehne doprostřed a spí. Ostatní děti chodí okolo a po chvíli zavolají: „medvěde, vstávej!“ Medvěd se probudí a snaží se někoho chytit. Koho chytí, stává se medvědem.

Najdi zvíře

- od tří let
- všichni
- zvířátko (gumové)
- místnost, venku

Děti si zavrou oči a učitelka někam schová zvíře. Potom bude podle pokynů (přihořívá, zima) navádět děti k místu, kde se zvíře nachází. Kdo ho najde, může toto zvíře schovat a stává se navigátorem pro ostatní děti.

1. Relaxační cviky

1. Sed zkřížmo skrčný, vzpažit, vytáhnout vzhůru – uvolnit trup do hlubokého předklonu, výdech.

M., m.: trup zpříma – dosahujeme na strop apod., pozor na zvedání ramen a křečovitě zaklonění hlavy, uvolněný předklon – jsme unavení.

2. Uvolňování končetin vytřásáním v lehu přednožmo, předpažit.

M., m.: „brouček se převrátil na záda a vytřepává nohy“, nekopat, ale vytřepávat, rozdělíme vytřepávání nohou a paží, následuje volný leh.

2. Procvičení/protažení i posílení/svalů mezilopatkových, prsních a šijových

3. Vzpažit zevnitř, hmit – ohnutý předklon, předpažit, hmit.

M., m.: vytáhnout z pasu, lokty, paže vzad, „obejmeme sluníčko“, nezvedat ramena, předklon, protáhnout po zemi vpřed noha uvolnit.

4. Skrčit vzpažmo zevnitř, ruce v týl/na hlavu/lokty vzad – několik hmitů – uvolnit lokty vpřed/mírný hrudní předklon

M., m.: nejprve nácvik polohy paží se vzpřímeným trupem, střídat s připažením, později výdrž nebo hmity a uvolnit lokty vpřed/„sloní uši“/, nezvedat ramena, nehrbit se – trup vytažený z pasu.

5. Skrčit připažmo, ruce na ramena/křídla/vzpažit/zevnitř/a zpět.

M., m.: paže stranou u těla, nikoliv zepředu, nezvedat ramena, vytáhnout trup.

6. Bočné kruhy pažemi vpřed a vzad.

M., m.: v pomalém tempu, důraz klást na protažení vzad, nezvedat ramena, vytáhnout trup, „větrný mlýn“.

7. Skrčit připažmo, ruce na ramena – vzpažit pravou – vzpažit levou – skrčit připažmo pravou – skrčit připažmo levou.

M., m.: koordinální cvik – při snaze zachovat správný vzpřímený a vytažený trup, jednodušší obměny – vzpažit naráz obě paže: vzpažit levou a zpět vzpažit.

8. Skrčit připažmo, ruce na ramena – kroužit rameny vpřed a vzad.

M., m.: „křídla“ – paže ze stran ramen, ne zepředu, důraz na protažení vzad.

9. Skrčit připažmo, ruce na ramena – úklon vpravo – vlevo.

M., m.: nejprve v lehu na zádech – připažit – úklon, v lehu na zádech s udanou polohou paží, dále v sedu a jiných polohách, nezvedat ramena, především na straně úklonu, trup protahovat.

10. Nesoudobé bočné kruhy pažemy vpřed a vzad.

M., m.: „větrník“, „větrný mlýn“, v pomalém tempu s důrazem na protažení vzad, vzpřímený protažený trup

11. Skrčit připažmo, ruce na ramena/ hmit/ - vzpažit, 1 – 2x tlesknout.

M., m.: „křídla“ ze stran trupu, přitáhnout k tělu, vytáhnout – tlesk.

3. Posilování břišního svalstva

12. Vzpor vzadu sedmo pokrčmo, chodidla na zem – přednožit pravou/levou/, hlavu ke kolenu a zpět.

M., m.: dotkněte se kolenem čela, nejprve přitahovat skrčené koleno, později přednožit nohu napjatou, lze zrušit oporu o paže a upažit nebo předávat pod nohou náčiní z ruky do ruky apod., opravujeme zhroucený sed s hrudníkem zapadlým mezi ramena.

13. Podpor vzadu ležmo na předloktích, přednožit povýš, střídavě skrčovat přednožmo, kolena až k hrudníku/jízda na kole/.

M., m.: známý cvik, je však třeba dodržovat skrčování kolen až k hrudníku a vyšší přednožení/"do stropu"/, jestliže se pohyb přenesse nad zem, dítě se prohýbá v bedrech; stejný cvik lze cvičit bez opory paží v lehu, pro děti je velmi vhodný, ale je obtížnější bedra přitlačit k podlaze, nohy musí s trupem svírat nejvýše pravý úhel.

14. Vzpor sedmo vzadu – skrčit přednožmo pravou/levou/, přinožit, skrčit přednožmo obě – výdrž a zpět/ případně bez opory paží/.

M., m.: koleno k hrudníku, k nosu, opravovat propadlý.

15. Sed pokrčmo – uchopit v podkolení – přednožit pokrčmo – výdrž.

M., m.: „lodka“, kolena k hrudníku, nezvedat ramena, „lodka pluje, lodka se houpá na vlnách“, houpání vpravo vlevo na hýždích – zapojují se i šikmé břišní svaly.

16. Vzpor vzadu sedmo pokrčmu, chodidla na zem – přednožit pokrčmo pravou/levou/, tlesk pod kolenem – přinožit.

M., m.: obdobný cvik jako v mladších věkových skupinách, koleno přitahovat blízko k hrudníku, hrudník nesmí propadat mezi ramena, postupně ze švihového pohybu zvolnit, obtížnější obměna – tlesknout pod oběma kolena.

17. Leh, skrčit přednožmo, kolena na hrudník – přednožit/paže volně, nebo upažit, dlaně na zem/.

M., m.: Kolena přitáhnout k hrudníku/obtížnější se zvednutím pánve/, přednožit – nohy „do stropu“, je možné zdůraznit ohnutá chodidla a propnutá kolena – „dupnout na strop“, ale necvičit švihem, přednožené nohy nesmí padat k zemi, ale svírat s tělem asi pravý úhel, udržení nohou napomáhají někdy paže přitisknuté k zemi.

4. Posilování plosky

18. Chůze ve výponu.

M., m.: cvik pro protažení i zpevnění celého těla výrazně podporující správné držení těla, zohebnuje chodidlo a posiluje klenbu nohy, výpon by měl být co nejvyšší: „vytahujeme se hodně do výšky, kdo je vyšší, kdo dosáhne na stužku/obruč“.

19. Chůze po vnějších stranách chodidel – „opička“.

M., m.: chůze po vnějších stranách chodidel s prsty a celým chodidlem staženým, nácvik stažení chodidla je možné provádět v sedu např. na lavičce, u stolečku při tělovýchovné chvílce apod., /hrajeme si na opičku/.

20. Sbíráání kuliček mezi prsty nohou – v podporu sedmo, příp. v sedu na lavičce, židli, ve stoji.

M., m.: známé cvičení – krčením prstů se současným stažením celého chodidla se sbírají kuličky ze země – uklidit je do krabičky, deset pravou nohou, deset levou nohou, nebo červené a modré apod.

21. Stoj – hmitem podřepmo houpání se špiček na paty a zpět.

M., m.: plynulý přechod ze stoje do stoje na špičkách a zpět přes celé chodidlo na paty se zvednutím špiček, vhodný cvik pro postupné odvíjení chodila při chůzi, procvičuje svaly chodidla, cvičíme nejdříve bez větších podřepů a pohybu paží, postupně pohyb rozvíjíme – „houpačka“.

22. Sed roznožmo pokrčmo – chodidla se dotýkají patami a špičkami/okénko/.

M., m.: Kolena co nejvíce od sebe, chodidla vytáčet více k vnější straně – okénko otvírat uvnitř, „podíváme se na sebe okénkem/kukátkem“.

5. Posílení stehenních svalů

23. Poskoky snožmo po špičkách/různé polohy paží/.

M., m.: pružné poskoky – lehce, ne na celých chodidlech – „vrabci“, panenka, obměny: vpřed, vzad, stranou, v prostoru, s otáčením ...

24. Chůze v podřepu.

M., m.: Jedna, dvě, Honza jde – pod tíhou pytle v podřepu ... střídat s uvolněním a protřepáváním nohou.

25. Chůze ve dřepu/různé polohy paží/.

M., m.: snažit se udržet vzpřímený trup – „kačenky“ – ruce v bok – mají „křídla“; „trpaslíci“ – paže do stříšky – „čepička“ ...; střídat s uvolněním a protřepáním nohou.

26. Opakované poskoky dřepmo/různé polohy paží/.

M., m.: snaha udržet vzpřímený trup, poskoky drobné – ze špiček, poskoky s otáčením, „malí vrabci“ ..., střídat s uvolněním vytřepáním nohou.

6. Pohyblivost páteře, protahování zádových svalů a svalů zadní strany nohou

27. Vzpor dřepmo – vzpor stojmo.

M., m.: „malý kopeček – velký kopec“, ve vzporu dřepmo může být hlava vzpříma nebo také předkloněna, celé tělo sbaleno do „uzlíčku“, což je průprava pro kolébku a kotoul; přechod do vzporu stojmo můžeme cvičit pomaleji s postupným protahováním zad a nohou, hlava zůstává předkloněna, děti nedokážou nohy zcela propnout, proto mohou ruce oddálit a chytit se za lýtka, postupně předklon prohlubujeme.

28. Vzpor klečmo – předklon a záklon hlavy.

M., m.: „zvonek zvoní, kočička kývá ...“, rovná záda, paže se nekrčí, zdůrazňujeme předklon/protažení šíje/, při větším záklonu zapadá dětem hlava mezi ramena, proto požadujeme podívat se vpřed.

29. Vzpor klečmo – hrudní předklon a hrudní záklon/kočička/.

M., m.: „kočička se protahuje“, paže se nekrčí!, při předklonu velké vyhrbení – brada na hrudník, postupně zvětšujeme rozsah vyhrbení po celé páteři a připojujeme zatažení břicha a stažení hýždí/u starších dětí/, prohnutí směrujeme do hrudní páteře, hlavu vytáhnout z ramen.

30. Stoj rozkročný, ruce v bok – kroužení trupem/bez hlubších záklonů/.

M., m.: „hodinová ručička ...“, nejdříve cvičíme s dětmi pohyb trupu z předklonu mírně do úklonu, který zvětšujeme až do stoje, případně s mírným hrudním záklonem, nebo také postupně procházíme z jedné polohy do druhé se zastavením – úklon – předklon – úklon – stoj, dbáme na vytažení trupu z pasu a stažení ramen dolů.

31. Vzpor klečmo – úklony střídavě vpravo a vlevo/podívat se na paty/.

M., m.: „pejsek se dívá na ocásek“, nekrčit paže, dívat se přes rameno ne spodem, hlava vytažena z ramen.

32. Podpor klečmo na předloktích – hrudní předklon a hrudní záklon.

M., m.: „kočička“, v této poloze je pohyb více směřován do hrudní páteře, motivujeme vyhrbený předklon/i hlavy/, při záklonu vytažení, hlava nesmí zapadnout mezi ramena; ve vzporu klečmo oporem na vyvýšené podložce působí cvik více na bederní oblast, kde motivujeme především vyhrbení, zatažení břicha a stažení hýždí.

33. Sed zkřížmo skrčný, skrčit připažmo, ruce na ramena – otočit vpravo, vzpažit zevnitř – zpět – totéž vlevo.

M., m.: „otáčíme se za sluníčkem, dosahujeme na strop ...“, dbáme na správnou polohu „křidel“ – lokty k tělu ze stran, stažená ramena, v rotaci vytáhnout trup vzhůru z pasu, hrudník do šířky/nádech/, hlava nesmí zapadnout mezi ramena, důraz klademe na dotažení pohybu „zadní paže“; kompenzujeme uvolněním v předklonu.

7. Uvolňování kyčelního kloubu

34. Chůze s vysokým skrčováním přednožmo.

M., m.: „čápi“, trup zpříma vytažený vzhůru, ramena dolů.

35. Stoj, upažit – přednožit, zanožit, přednožit povýš pravou/levou/, paže udržují rovnováhu, při přednožení povýš předpažit.

M., m.: obtížnější cvik i z hlediska rovnováhy, je potřebné zpevnit celé tělo a udržovat protažení vzhůru, aby se s nohou nekomíhal celý trup, je vhodné nejprve cvičit u opory/židličky, stěny, žebřin/.

36. Vzpor dřepmo zánožný pravou, hmit – skokem výměna nohou, hmit.

M., m.: noha protažena vzad, nekrčit koleno a chodidlo nevytáčet zevně, výměnu nohou provádíme nejprve přisunutím jedné a následným vysunutím druhé, později skokem.